

Popiežius

Benediktas XVI ŽINIA 2011 M. GAVĖNIOS PROGA	2
--	---

Bažnyčia Lietuvoje

Gailestingojo Jėzaus paveikslas atkeliavo į Romą	4
Pašventinta Dievo Gailestingumo titulo koplyčia	5
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	5
Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas	6
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	7
Kun. J. Zdebskio žūties paminėjimas	8
Susitikimas su misionieriumi kun. H. Šulcu	8
Paminėta Šv. Apolonijos diena	9

Homilijos

ATSAKAS GUNDYTOJUI I gavėnios sekmadienis (A)	11
ATSIMAINYMAS IR KANČIA II gavėnios sekmadienis (A)	12

Bažnyčios dokumentai

Popiežius Benediktas XVI Posinodinis apaštališkasis paraginimas VERBUM DOMINI <i>vyskupams, kunigams, pašvęstiesiems asmenims ir pasauliečiams apie Dievo žodį Bažnyčios gyvenime ir misijoje</i> (Pabaiga)	13
---	----

Benediktas XVI

Žinia 2011 m. gavėnios proga

„Su Kristumi palaidoti krikšte, jūs su juo ir prisikėlėte“ (plg. Kol 2, 12)

Brangūs broliai ir seserys!

Gavėnios metas, vedantis mus prie šventųjų Velykų šventimo, Bažnyčiai yra labai brangus ir svarbus liturginis laikas, išgyventinas prideramai uoliai ir todėl teikiantis man džiugią progą kreiptis į jus ypatingu žodžiu. Laukdama galutinio susivienijimo su savo Sužadėtiniu amžinosiose Velykose, Bažnyčios bendruomenė, karštai melddamasi ir stropiai darydama artimo meilės darbus, intensyviau žengia dvasios apvalymo keliu, kad iš Atpirkimo slėpinio apščiau pasisemtų naujojo gyvenimo Viešpatyje Kristuje (plg. Gavėnios laiko I dėkojimo giesmė).

1. Toks gyvenimas jau dovanotas mūsų Krikšto dieną, kai mums, „tapusiems Kristaus mirties ir prisikėlimo dalininkais“, prasidėjo „džiugus ir uždegantis mokinystės nuotykis“ (Homilija Viešpaties Krikšto šventės dieną, 2010 01 10). Šventasis Paulius savo laiškuose nuolatos pabrėžia šių maudynių suteiktą nepakartojamą bendrystę su Dievo Sūnumi. Tai, kad Krikštas dažniausiai priimamas esant kūdikiu, parodo, jog tai yra Dievo dovana: amžinojo gyvenimo niekas nepelno savo jėgomis. Dievo gailestingumas, panaikinantys nuodėmę ir įgalinantis gyventi būnant „tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus“ (Fil 2, 5), žmogui dovanojamas neužtarnaujamai.

Laiške filipiečiams tautų apaštalas pateikia perkeitimo, įvykstančio dalyvaujant Kristaus mirtyje ir prisikėlime, prasmę nurodydamas to tikslą: „Trokštu pažinti jį, jo prisikėlimo galybę ir bendravimą jo kentėjimuose, noriu panašiai kaip jis numirti, kad pasiekčiau ir prisikėlimą iš numirusių“ (Fil 3, 10–11). Tad Krikštas yra ne praeities ritualas, bet susitikimas su Kristumi, formuojančiu visą pakrikštytojo egzistenciją, suteikiančiu jam dieviškąjį gyvenimą ir kviečiančiu nuoširdžiam atsivertimui, pradėtam bei palaikomam Malonės ir leidžiančiam pasiekti Kristaus pilnatvės amžiaus saiką.

Su gavėnia, kaip palankiu laiku patirti gelbinčią Malonę, Krikštą sieja ypatingas ryšys. Vatikano II Susirinkimo tėvai visus Bažnyčios ganytojus paragino gavėnios liturgijoje gausiau panaudoti „jai būdingus krikšto elementus“ (Konstitucija *Sacrosanctum Concilium*, 109). Juk Bažnyčia Velyknaktį visada sieja su Krikšto šventimu: šiuo sakramentu įgyvendinamas tas didis slėpinys, kuriame žmogus miršta nuodėmei, tampa naujo

gyvenimo prisikėlusiam Kristuje dalininku ir gauna tą pačią Dievo Dvasią, kuri Kristų prikėlė iš numirusių (plg. Rom 8, 11). Šią neužtarnautą dovaną kiekvienas turime vis iš naujo atgaivinti, ir gavėnia siūlo mums katechumenatą primenantį kelią, kuris ankstyvosios Bažnyčios krikščionims buvo ir šiandienams katechumenams yra nepamainoma tikėjimo ir krikščioniškojo gyvenimo mokykla: jie tikrai išgyvena Krikštą kaip savo egzistencijos svarbiausią aktą.

2. Niekas taip gerai nepadedą rimtai žengti keliu į Velykas ir rengtis švęsti Viešpaties prisikėlimo – džiugiausios ir iškilmingiausios visų liturginių metų šventės, – kaip leidimasis būti vedamam Dievo žodžio. Todėl gavėnios meto sekmadienių Evangelijos tekstais Bažnyčia veda mus į itin intensyvų susitikimą su Viešpačiu, dar kartą įgalindama pereiti įkrikščioninimo etapus: katechumenams – atgimimo sakramento priėmimo atžvilgiu, jau pakrikštytiesiems – žengiant naujus ir lemiamus žingsnius sekant paskui Kristų ir tobuliau jam save atiduodant.

Pirmą kelionės per gavėnią sekmadienį išryškinkamas mūsų kaip žmonių šioje žemėje būvis. Pergalinga kova su pagandomis, kuria prasideda Jėzaus misija, esame kviečiami suvokti savo silpnumą, kad priimtume Malonę, išlaisvinančią iš nuodėmių ir įliejančią naujų jėgų Kristuje, kuris yra kelias, tiesa ir gyvenimas (plg. Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeigynas, 25). Tai aiškus raginimas prisiminti, kad krikščioniškasis tikėjimas, sekant Jėzaus pavyzdžiu ir vienijantis su juo, apima kovą su „tamsybių pasaulio valdovais“ (Ef 6, 12) – pasaulio, kuriame darbuojasi velnias, ir šiandien nenuilstamai gundantis prie Viešpaties artintis trokštantį žmogų: Kristus laimi šią kovą, kad ir mūsų širdį atvertų vilčiai ir padėtų nugalėti blogio pagundas.

Evangelija apie Viešpaties atsimainymą mums prieš akis iškelia Kristaus šlovę, kuria nuvokiamas prisikėlimas ir skelbiamas žmogaus sudievinimas. Krikščionių bendruomenė suvokia, jog ji, lygiai kaip apaštalai Petras, Jokūbas ir Jonas, irgi užvedama „nuošaliai ant aukšto kalno“ (Mt 17, 1), kad Kristuje, kaip sūnūs Sūnuje, vėl gautų dieviškosios Malonės dovaną: „Šitas yra mano mylimasis Sūnus, kuriuo aš gėriusi. Klausykite jo!“ (eil. 5). Taip kviečiama atsitraukti nuo kasdienybės triukšmo ir panirti į artybę Dievo, trokštančio kasdien tarti mums žodį, prisiskverbiantį iki dvasios, kur mes skiriame gėrį nuo blogio (plg. Žyd 4, 12), ir stiprinanti valią sekti paskui Viešpatį.

Samarietei skirtu Jėzaus prašymu: „Duok man gerti“ (Jn 4, 7) trečiojo sekmadienio liturgijoje išreiškiama Dievo aistra kiekvienam žmogui ir mūsų širdyse norima sužadinti troškulį versmės „vandens, trykštančio į amžinąjį

gyvenimą“ (eil. 14): tai Šventosios Dvasios, padarančios krikščionis tikraisiais garbintojais, gebančiais šlovinti Tėvą „dvasia ir tiesa“ (eil. 23), dovana. Tik šis vanduo pajėgia numaldyti gėrio, tiesos ir grožio troškulį! Tik šis vanduo, duodamas mums Sūnaus, drėkina neramios ir nepatenkintos sielos dykumą, kol ši, pasak šventojo Augustino žinomo posakio, „suras atilsį Dievui“.

Sekmadienio skaitinyje apie neregį Kristus aikštėn iškyla kaip pasaulio šviesa. Evangelija kiekvieno iš mūsų klausia: „Ar tiki Žmogaus Sūnų?“ „Tikiu, Viešpatie!“ (Jn 9, 35. 38) – džiugiai patvirtina neregys, taip tapdamas kiekvieno tikinčiojo balsu. Išgydymo stebuklas rodo, jog Kristus kartu su rega norėjo atverti ir mūsų vidinį žvilgsnį, kad mūsų tikėjimas darytųsi vis gilesnis ir mes Jame galėtume atpažinti mūsų vienatinį Išganytoją. Jis apšviečia visas gyvenimo tamsybes ir įgalina žmogų gyventi kaip „šviesos vaiką“.

Penktąjį sekmadienį skelbiant Lozorius prikėlimą, atsiduriame galutinio mūsų egzistencijos slėpinio akivaizdoje: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. <...> Ar tai tiki?“ (Jn 11, 25–26). Krikščionių bendruomenei tai akimirka kartu su Morta nuoširdžiai sudėti visas viltis į Jėzų iš Nazareto: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį“ (eil. 27). Bendrystė su Kristumi šiame gyvenime rengia mus nugalėti mirties ribą, kad Jame gyventume per amžius. Tikėjimas mirusiųjų prisikėlimu ir amžinojo gyvenimo viltis atveria žvilgsnį į galutinę mūsų egzistencijos prasmę: Dievas sukūrė žmogų prisikėlimui ir gyvenimui, ir ši tiesa žmonių istorijai, jų asmeninei egzistencijai, jų visuomeniniam gyvenimui, taip pat kultūrai, politikai, ekonomikai suteikia autentišką ir galutinį matmenį. Be tikėjimo šviesos visa visada lieka užsklęsta kape be ateities, be vilties.

Kelionė per gavėnią užbaigiama Velykų tridieniu, pirmiausia didžiąja Velyknakčio vigilija: atnaujindami Krikšto pažadus iš naujo išpažįstame, kad Kristus yra Viešpats mūsų gyvenimo, kurį Dievas mums dovanojo, kai atgimėme „iš vandens ir Šventosios Dvasios“, ir iš naujo patvirtiname savo tvirtą apsisprendimą atsielėti į Malonės veikimą, kad būtume Jo mokiniai.

3. Krikšto sakramentu panardinti į Kristaus mirtį ir prisikėlimą, kasdien vis iš naujo esame akinami išlaisvinti širdį iš materialių daiktų naštos, iš savanaudiško prisirišimo prie „žemės“, skurdinančio mus ir trukdančio mums būti disponuojamiems bei atviriems Dievui ir artimui. Kristuje Dievas pasireiškė kaip meilė (plg. 1 Jn 4, 7–10). Kristaus kryžius, „žodis apie kryžių“, parodo išganingąją Dievo galią (plg. 1 Kor 1, 18), kuri dovanojama žmogui pakelti ir išgelbėti, – didžiausią meilę (plg. enciklika *Deus caritas est*, 12). Tradicinėmis pasninko, išmaldos ir maldos

praktikomis, išpareigojimo atsiversti išraiškos būdais, gavėnia moko vis radikaliau gyventi Kristaus meile. *Pasninkas*, kurį galima pagrįsti įvairiai, krikščioniui turi giliai religinę prasmę: skurdžiau padengdami stalą, mokomės įveikti savo egoizmą ir gyventi dovanojimo bei meilės logika; ko nors – ne vien ko turime per daug – atsižadėdami, mokomės nukreipti savo žvilgsnį nuo mūsų pačių „aš“, greta savęs atrasti kitą ir daugelio brolių veiduose atpažinti Kristų. Krikščionims pasninkas neturi nieko bendra su atsigrėžimu į save, bet vis labiau atveria Dievui bei žmonių poreikiams ir laiduoja, kad meilė Dievui apimtų ir meilę artimui (plg. Mk 12, 31).

Savo kelyje susiduriame ir su pagunda turėti, su meilės pinigams pagunda, keliančia grėsmę Dievo primatui mūsų gyvenime. Godus troškimas turėti yra smurto, piktnaudžiavimo ir mirties priežastis; todėl Bažnyčia ypač gavėnios metu primena *išmaldos* praktiką, t. y. gebėjimą dalytis. O gėrybių stabmeldystė ne tik nutolina nuo kito, bet ir žmogų apiplėšia, daro jį nelaimingą, apgaudinėja, žadina netikras viltis, neduodama to, ką žada, nes Dievą, vienintelį gyvybės šaltinį, pakeičia materialiais daiktais. Argi įmanoma suvokti Dievo tėvišką gerumą, kai širdis pilna savęs paties ir savų planų, kuriais tikimasi garantuoti sau ateitį? Kyla pagunda galvoti taip, kaip turtuolis palyginime: „...mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų ilgiems metams...“ Žinome Viešpaties nuosprendį: „Kvaili, dar šianakt bus pareikalauta tavo gyvybės...“ (Lk 12, 19–20). Išmaldos praktika yra raginimas teikti Dievui pirmenybę ir būti dėmesingam kitam, kad vėl atrastume savo gerąjį Tėvą ir priimtume jo gailestingumą.

Visą gavėnios metą Bažnyčia mums gausiai siūlo Dievo žodį. Jį apmąstydami ir pasisavindami, kad juo kasdien gyventume, mokomės brangios ir nepamainomos *maldos* formos, nes Dievo, nepaliaujamai kalbančio mūsų širdžiai, dėmesingas klausymasis maitina mus tikėjimo kelyje, kuriuo pradėjome eiti Krikšto dieną. Malda taip pat leidžia mums naujaip suvokti laiką: juk be amžinybės ir transcendencijos perspektyvos jis tik skaičiuoja mūsų žingsnius horizonto be ateities link. O maldoje surandame laiko Dievui ir suvokiame, kad jo „žodžiai nepraeis“ (plg. Mk 13, 31), ir įžengiame į tą artimą bendrystę su Juo, kurios niekas iš mūsų nebeatims (plg. Jn 16, 22) ir kuri mus atveria nesugriaunamai amžinojo gyvenimo vilčiai.

Apibendrinant, gavėnios kelionė, kurios metu esame kviečiami kontempliuoti Kryžiaus slėpinį, reiškia „panašiai kaip jis numirti“ (Fil 3, 10), kad mūsų gyvenime įvyktų gilus *atsivertimas*; kad leistumės būti perkeisti Šventosios Dvasios veikimo, kaip šv. Paulius pakeliui į Damaską; kad savo egzistenciją ryžtingai kreiptume pagal Dievo valią; kad išsilaisvintume iš savo egoizmo, nugalėdami instinktą kitus valdyti ir atsiverdami Kristaus

meilei. Gavėnios metas yra tinkamas laikas primažinti savo silpnybes ir, sąžiningai patikrinus savo gyvenimą, priimti Sutaikinimo sakramento atnaujinančią Malonę bei ryžtingai žygiuoti Kristaus link.

Brangūs broliai ir seserys, atsivertimo kelias į Velykas per asmeninį susitikimą su Atpirkėju ir per pasninką, išmaldą bei maldą veda mus prie savo Krikšto atradimo iš naujo. Šią gavėnią vėl priimkime Malonę, dovanotą Dievo aną valandą, kad ji apšviestų mūsų veiksmus ir

jiems vadovautų. Tuo, kas žymima ir įgyvendinama sakramentu, sekdami paskui Kristų, turime kasdien vis dosniau ir įtikinamiau gyventi. Žengdami šiuo keliu, patikime save Mergelei Marijai, pagimdžiusiai Dievo Sūnų tikėjimu ir kūnu, kad, kaip ir ji, panirtume į jos Sūnaus mirtį bei prisikėlimą ir turėtume amžinąjį gyvenimą.

Vatikanas, 2010 m. lapkričio 4 d.

BENEDICTUS PP XVI

▼ Gailestingojo Jėzaus paveikslas atkeliaavo į Romą

Gailestingojo Jėzaus paveikslo kopijos keliauja po Lietuvos vyskupijų parapijas. Sausio 15 d. pašventinti Vilniaus arkikatedroje paveikslo pradėjo piligrimystę po visą Lietuvą, o kelios kopijos pasiekė ir diasporoje gyvenančių lietuvių bendruomenes. Į Romą paveikslo fotografinę kopiją atvežė vasario 5 d. (šeštadienį) atvykęs Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Šia proga šeštadienio vakarą Romos lietuvių bendruomenės nariai susirinko į šv. Mišias, kurias kardinolas aukojo Popiežiškosios Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos svečių namų *Villa Lituania* kopyčioje.

Homilijoje kardinolas Audrys Juozas Bačkis visų pirma priminė garbingojo Dievo tarno popiežiaus Jono Pauliaus II indėlį į Dievo Gailestingumo maldingumo tradicijos plėtrą. Pakartojęs šv. Mišių Evangelijoje skambėjusius Kristaus žodžius: „Jūs pasaulio šviesa“, kardinolas kalbėjo: „Man prisimena žodžiai, pasakyti popiežiaus Jono Pauliaus II – Dievo tarno, greitai palaimintojo, kuris sakė, kad Dievo Gailestingumas yra šviesa, turinti nušviesti trečiojo tūkstantmečio žmonių kelią. Tai tarsi jo palikimas, jo nurodymas, jo noras, kad visas Bažnyčios gyvenimas, visas apaštalavimas, visa sielovada būtų paženklinta Gailestingumu.“ Kardinolas taip pat pakartojo Jono Pauliaus II žodžius, pasakytus 2002 metų rugsėjį Lenkijoje, konsekruojant Krokuvos Lagiewniki priemiestyje pastatytą didžiąją šventovę Dievo Gailestingumo garbei: „Padėkite šiuolaikiniam žmogui patirti Dievo gailestingąją meilę, kad savo spindesiu ir atjauta ji išgelbėtų žmoniją. Kaip nūdienos pasauliui reikia Dievo Gailestingumo! Tamsiausia žmogaus kančios bedugnė iš visų kontinentų šaukiasi Gailestingumo. Ten, kur viešpatauja neapykanta ir keršto troškimas, kur karai sėja skausmą, kur miršta nekalti žmonės, – būtina Gailestingumo malonė, kad suramintų sielas bei širdis ir atvertų ramybės

versmę. Ten, kur stinga pagarbos gyvybei ir žmogaus orumui, – būtinas Dievo Gailestingumas, nes jo šviesa yra neįkainojamos vertės kiekvienai žmogiškai būtybei. Gailestingumas reikalingas tam, kad viso pasaulio neteisybės gautų galą Tiesos spindesį.“

Po šv. Mišių surengtoje konferencijoje kartu su kardinolu iš Vilniaus atvykusi sesuo Aldona Dalgėdaitė CC pristatė Lietuvoje švenčiamų Gailestingumo metų genezę ir programą, taip pat supažindino su Dievo Gailestingumo maldingumo tradicijos sklaida šiandienaiame Vilniaus mieste. Konferencijoje kalbėjęs Lietuvos ambasadorius prie Šventojo Sosto Vytautas Ališauskas, komentuodamas Jobo knygą bei pasitelkdamas labai originalias ir netgi rafinuotas retorines figūras, gretino Dievo Apvaizdą, būdingesnę Senojo Testamento tradicijai, su Dievo Gailestingumu, kuris visas atsiskleidžia Kristaus aukoje. Lietuvių kolegijos dvasios tėvas prelatas Stasys Žilys sakė, kad šiandienė tikėjimo krizė sykiu yra ir gailestingumo krizė.

Pabaigoje į konferencijos dalyvius dar kartą kreipėsi Vilniaus arkivyskupas kardinolas Audrys Juozas Bačkis: „Ta gailestingumo žinia, kurią paskelbė pasauliui šv. Faustina, gali mums padėti gyventi, kai susiduriame su sunkumais, su abejonėmis, su kančia, su mirtimi. Ji gali padėti ir visam pasauliui, kad būtų jame daugiau gailestingosios meilės. Sunku tai išreikšti šiandien. Žmonėms šiandien reikia tokios meilės liudytojų. Reikėjo Motinos Teresės, kuri sugebėjo užmiršti, kas bloga, save paaukoti ir eiti pirmyn. Reikėjo Jono Pauliaus II ir jo kančios. Jame – silpname, bejėgiame žmoguje, kaip sakė apaštalas Paulius, pasirodė Dievo visagalybė. Esme priešais tokį slėpinį, kuris mus sukrečia ir kurį mums sunku suprasti, bet jis gali mums padėti. Mes esame praktiškai žmonės, tad darykime gailestingus darbus ir žiūrėkime, kaip galime vieni kitiems padėti.“

-jm-

Paskyrimai

Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Marius Talutis** paskirtas Širvintų parapijos vikaru.

Kun. **Laurynas Visockas** paskirtas Elektrėnų parapijos vikaru.

Diak. **Mindaugas Grenda** paskirtas atlikti liturginę pastoracinę praktiką į Kaišiadorių parapiją.

Kun. **Mindaugas Sabonis** paskirtas Dievo tarnu Teofiliaus Matulionio bylos postulatoriumi Romoje.

-Kš-

Vilkaviškio vyskupijoje

Kun. **Rytis Baltrušaitis** atleistas iš Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos vikaro pareigų, paliktas eiti kitas turėtas pareigas ir paskirtas Keturvalakių Švč. M. Marijos Gimimo parapijos klebonu.

Kun. **Vitalijus Golinas** atleistas iš Garliavos Švč. Trejybės parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos vikaru.

-Vkl-

Kauno arkivyskupijoje

Prelatui prof. **Vytautui Steponui Vaičiūnui** OFS pavesta rūpintis Kauno m. savivaldybės darbuotojų sielovada.

Suspendavimai

Kauno arkivyskupo metropolito Sigitio Tamkevičiaus dekretu kun. **Romualdas Ramašauskas** suspenduotas nuo visų kunigiškų pareigų (*a sacris*).

-Kn-

Vilkaviškio vyskupijos kunigas **Mindaugas Martinaitis** (g. 1976 05 17), vadovaujantis 1395 kanono § 1, suspenduotas nuo visos kunigiškos veiklos.

-Vkl-

Pašventinta Dievo Gailestingumo titulo koplyčia

Vasario 1 d. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis iškilmingai pašventino naujai įrengtą Pakruojo ligoninės koplyčią. Iki tol buvo naudotasi nedideliu maldos kambariu. Prasidėjus ligoninės rekonstrukcijai, atsirado galimybė turimas patalpas praplėsti. Pakruojo dekanas kun. Ričardo Rutkausko iniciatyva, vyriausiajam ligoninės gydytojui Vygantui Sudariui pritarus, įrengta 25 vietų koplyčia su altoriumi, sakykla, Kryžiaus kelio stotimis bei zakristija. Ligoninės koplyčiai suteiktas Dievo gailestingumo titulas.

Naujosios koplyčios pašventinimo iškilmėse dalyvavo ligoninės personalas, ligoniai, Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios parapijiečiai. Sunkesnius ligonius, negalėjusius dalyvauti šv. Mišių aukoje, po iškilmių lankė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, talkino kancleris Evaldas Alūza, Pakruojo dekanas Ričardas Rutkauskas, taip pat Klovainių, Lygumų, Rozalimo parapijų klebonai.

Dievo gailestingumo titulo koplyčia bus atvira kasdien nuo aštuntos iki septynioliktos valandos. Šv. Mišios koplyčioje bus aukojamos didžiosiomis progomis: Velykų, Kalėdų, Tėvo bei Motinos dienomis, esant poreikiui, ir dažniau. Kiekvieną antradienį, ketvirtadienį bus renkama kalbėti Dievo gailestingumo vainikėlių ir rožinių. Pirmą kiekvieno mėnesio penktadienį numatoma lankyti ligonius, kurie norės priimti Ligonių patepimo sakramentą. Šiuo rūpesčiu, tenkinami dvasines ligonių bei darbuotojų reikmes, dalyvis visi Pakruojo dekanato kunigai. *Caritas* moterys padės sunkiau judantiems ligoniams patekti į koplyčią. „Svarbiausia, – džiaugėsi kunigas Ričardas, – kad visas personalas, dirbantis ligoninėje, galės bet kada atbėgti į koplytėlę ir pabūti Dievo artumoje.“ -irat-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 4 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vyko kas mėnesį rengiamas arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis dvasininkų susirinkimą pradėjo malda.

Ganytojas prisiminė daugelio parapijų rūpestį, kaip surasti gerai pasirengusių tikybos mokytojų. Parapijos uždavinys – užsiauginti tikybos mokymo studijoms tinkamus kandidatus. Klebonai galėtų labiau padrąsinti, paskatinti tikinčius jaunuolius ruošti tikybos dėstymo studijoms Vilniaus pedagoginiame universitete. Tikybos katedros studijų kokybė tinkamai įvertinta ir valstybės institucijų, daug dalykų būsimiems tikybos mokytojams dėsto ir Vilniaus arkivyskupijos kunigai.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis susirinkusiems kunigams pristatė Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje sausio 15 d. iššventintus diakonus: Arūną Kalpakovą, Mozę Mitkevičių, Stanislav Valiukevič ir Edgarą Vegį. Šie diakonai gegužės mėnesį baigę studijas seminarijoje darbuosis Vilniaus arkivyskupijos parapijose. Vyskupas ragino kuo skubiau parengti statistines žinias apie parapijoje vykdomą veiklą.

Kardinolas priminė, kad gavę paskyrimus diakonai ir kunigai ne visada noriai tarpusavy bendradarbiauja, ištraukia į kunigų bendruomenę. Kunigo tarnystės bruožas – eiti, kur siunčia vyskupas, ir kurti bendrystę, lankyti žmones, liudyti Dievo artumą. Ganytojas išpėjo tarpusavio santykiuose vengti to, kas menkina apaštališką uolumą, sunkumuose vieniems kitus palaikyti, rinktis atleidimo, susitaikinimo ir bendradarbiavimo kelią.

Šventojo Sosto vardu kardinolas dėkojo visoms parapijoms, prisidėjusioms prie Šv. Petro skatiko rinkliavos. Vilniaus arkivyskupija popiežiaus gailėstingumo darbams surinko 66 tūkst. litų.

Ganytojas džiaugėsi, kad po Lietuvos ir kai kurias užsienio šalių parapijas jau keliauja Vilniaus arkikatedroje pašventintos Gailėstingumo Jėzaus paveikslu kopijos, platinami paveikslėliai, knygelės su Gailėstingumo vainikėlio maldomis. Kardinolas kvietė parapijose atkreipti dėmesį į Sutaikinimo sakramento šventimą, nes tai tiesioginis būdas sutikti Dievo gailėstingumą. Katechezėse siūloma aktyviau kalbėti šia tema, patiems kunigams dažniau ir nuoširdžiau priimti Sutaikinimo sakramentą, kad būtų galima lengviau padėti žmonėms ir geriau juos suprasti. Gailėstingumo metais iškilūs renginiai vyks Gailėstingumo sekmadienį (Atvelykio sekmadienis). Išvakarėse nuo Aušros Vartų Gailėstingumo Motinos koplyčios iki Gailėstingumo šventovės rengiamas tradiciniu tapęs ekumeninis Šviesos kelias. Gailėstingumo sekmadienį iškilmės vyks Vilniaus arkikatedroje, o vakare – nuotaikinga programa Katedros aikštėje.

Vilniaus arkivyskupo vikaras katalikiškojo ugdymo klausimais mons. Kęstutis Latoža skaitė pranešimą apie katechezę pastoracijos projekte. Prelegentas priminė, kad Bažnyčia savo misiją atlieka šiomis priemonėmis: per diakoniją, koinoniją, martyriją, liturgiją. Šios specifinės Bažnyčios funkcijos tarpusavyje glaudžiai susijusios, pastoracijoje nederėtų koncentruotis tik į kurią nors vieną ir apleisti kitas. Gailėstingumo darbai, solidarumas ir tarnystė nėra atskiriami nuo tikinčiųjų tarpusavio vienybės, bendradarbiavimo. Ši veikla neatsiejama ir nuo evangelinės žinios skelbimo, liudijimo, pamokslų ir pačios katechezės – viltį ir laisvę nešančios Jėzaus žinios šių dienų pasauliui. Tai simboliais išreiškiama maldose, šventėse ir švenčiant sakramentus, tokiu būdu išpildomas žmoguje glūdintis troškimas švęsti ir džiaugtis. Pranešėjas sakė, kad evangelizacija Bažnyčios tarnystėje vykdoma per misijinę, katechetinę, pastoracinę veiklą. Parapijose rengiant vaikus labai svarbu kalbėti ne tik apie vadovėlius, šventę, bet ir atskleisti Bažnyčios bendrystę, supažindinti su *Caritas* veikla. Pasak monsinjoro, tradicinė parapijos pastoracija neturi ateities, kai būdavo apsiribojama vien infantiliška katechizacija, evangelizaciją paliekant tik tolimiems kraštams. Plėtojant sėkmingą parapijos pastoraciją svarbu atkreipti dėmesį į asmenišką ryšio su Dievu puoselėjimą, tikėjimo brandą, o ne vien praktikuojančiųjų būrio didinimą, būtina pripažinti ir skatinti pasauliečių tarnystes, čia pat plėtoti misijinę veiklą.

Vilniaus dekanas kun. Medardas Čėponis ir Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas visų arkivyskupijoje dirbančių kunigų vardu pasveikino kardinolą gimtadienio proga. Kardinolas kunigus pakvietė kovo 19 d. 12 val. Vilniaus arkikatedroje drauge švęsti Eucharistiją savo 50 kunigystės metų proga. -ksb-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 8 d. vyskupijos Pastoraciniame centre Marijampolėje vyko Vilkaviškio vyskupijos kasmėnesinis kunigų susitikimas, kurio pagrindinė tema – vyskupo Vincento Borisevičiaus asmenybė. Susitikimas pradėtas bendra malda, Vaidų liturgija – Dienine, po kurios trumpai į susirinkusiuosius kreipėsi Vilkaviškio vyskupijos ganytojas Rimantas Norvila. Jis padėkojo kunigams už brolišką solidarumą vasario 7 d. Lukšiuose laidojant Keturvalakių parapijos kleboną Gvidą Joną Pušinaitį ir pakvietė įsigilinti į vyskupo Vincento Borisevičiaus, kuris mums net ir šiandien yra sektinas pavyzdys, asmenybę.

Pašvęstojo gyvenimo diena

Kauno arkikatedroje

Vasario 2 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje iškilminga Eucharistijos liturgija bei procesija su žvakėmis, taip pat po šv. Mišių sugiedotu Apreiškimo Mergelei Marijai himnu – *Akatistu* buvo švenčiama Kristaus Paaukojimo šventykloje šventė bei paminėta Dievui pašvęstojo gyvenimo diena dėkojant Dievui už pašaukimus į vienuolinį gyvenimą. Liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ, koncelebravo per dešimt kunigų vienuolių iš jėzuitų, marijonų, saleziečių, pranciškonų ir kapucinų kongregacijų. Iškilmės pradžioje buvo einama iškilminga procesija su žvakėmis.

Pamokslą pasakęs arkiv. S. Tamkevičius pabrėžė Bažnyčios raginimą džiaugtis Viešpačiu, kuris ateina pas žmones kaip Gelbėtojas, kaip pasaulio Šviesa. Pasak ganytojo, ši iškilmė atskleidžia svarbią tikėjimo tiesą: be Kristaus kryžiaus aukos ir šiandien skendėtume pagonybės tamsoje. O ir šiandienos gyvenimo tikrovėje matome, kokia dvasinė naktis netrunka ateiti ten, kur Kristaus šviesa atsitraukia. Tai ir žiniasklaidos puslapiai, fiksuojantys tamsiąsias gyvenimo puses, tai ir 50 ateizmo metų, skelbę melagingą šviesą, tai ir dabarties mesijai, stumiantys Dievą iš visų žmogaus gyvenimo sričių. Prieš suteikdamas ganytojiškąjį palaiminimą arkiv. S. Tamkevičius nuoširdžiai padėkojo arkivyskupijos parapijose ir rektoratuose tarnaujantiems penkių kongregacijų broliams vienuoliams, taip pat keliolikos moterų kongregacijų seserims, malda ar darbu talkinančioms sielovadoje.

Po šv. Mišių jose giedojusios Kauno seserys benediktinės, kiti pašvęstojo gyvenimo nariai, taip pat įsitraukę į šią maldą kiti tikintieji giedojo *Akatistą*. Šios maldos liturgijai vadovavo arkikatedros klebonas kun. Evaldas Vitulskis, patarnavo diakonai Gytis Stumbras ir br. Kazimieras Kasparavičius OFM.

-kait-

Žemaičių Kalvarijoje

Vasario 2 d. į Žemaičių Kalvarijos šventovę tradiciškai atvyko seserys ir broliai vienuoliai iš visų Telšių vyskupijoje įsikūrusių vienuolynų ir vienuolinių namų. Tai Eucharistinio Jėzaus seserų, Švč. Širdies pranciškonų misionierių, Skaisčiausiosios Mergelės Marijos Širdies dukterų, Švč. M. Marijos, Nepaliamojamos Pagalbos, šv. Pranciškaus seserų, Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos seserų tarnaičių, Motinos Teresės kongregacijų seserys. Į atlydus atvyko ir brolis pranciškonas – Kretingos parapijos klebonas, Palangos dekanato vicedekanas kun. Linas Vodopjanovas OFM. Pagrindinėms 12 val. šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Telšių vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo Telšių vyskupo generalvikaras prel. bažn. t. dr. Juozas Šiurys, Tauragės dekanato dekanas ir Tauragės parapijos klebonas kan. Alvydas Bridikis, Telšių vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos dvasios tėvas mons. jubil. doc. teol. dr. Vytautas Steponas Brazdeikis, Telšių kunigų seminarijos vicerektoriai kun. teol. lic. Viktoras Ačas ir kan. bažn. t. lic. Remigijus Saunorius, Seminarijos prefektas kan. teol. lic. Andriejus Sabaliauskas, Telšių vyskupijos kurijos vicekancleris kan. bažn. t. lic. Domas Gatautas, Gaurės klebonas kun. Romualdas Gečas, Batakių parapijos klebonas kun. Aloyzas Žygaitis, Nemakščių parapijos klebonas kun. Stasys Šlepavičius, Žygaičių parapijos klebonas kun. Vytautas Šiaudvytis bei Kretingos parapijos klebonas br. Linas Vodopjanovas OFM. Šv. Mišių metu giedojo Tauragės parapijos choras.

Šv. Mišių pradžioje Telšių ganytojas priminė Kristaus Paaukojimo šventės prasmę bei kilmę. Jis pabrėžė, jog ši šventė – džiugi, pilna vilties ir šviesos, todėl pagal nusistovėjusią senąją tradiciją per Kristaus Paaukojimo liturginę šventę šventinamos žvakės – Kristaus šviesos ir vilties ženklas. Po įžanginio žodžio vyskupas pašventino į šventovę atvykusius tikinčiųjų atsineštas žvakes ir visi su degančiomis žvakėmis rankose dalyvavo iškilmingoje procesijoje.

Pirmoje susitikimo dalyje kalbėjęs Telšių kunigų seminarijos vicerektorius kun. Viktoras Ačas trumpai apžvelgė šiandienės kunigų seminarijos gyvenimo realijas, pasidžiaugdamas akademiškai stipriais seminarijos dėstytojais ir visos bendruomenės pozityvia gyvenimo dvasia. Vėliau prelegentas dalijosi paties vyskupo Vincento Borisevičiaus mintimis, kuriose labai aiškiai justi pastoracinis rūpinimasis žmonėmis skelbiant Dievo žodį, patarnaujant sakramentų šventime ir priimant kiekvieną kaip patį Kristų. Po pertraukos kalbėjo kan. prof. teol. dr. Kęstutis Žemaitis. Buvo pristatyta trumpa vyskupo biografija. Šis pristatymas paimtas iš vieno vyskupo tardymo protokolo, kuriame tardytojas prašo vyskupą prisistatyti. Vėliau lektorius nagrinėjo vyskupo raštus, straipsnius, ganytojiškus laiškus, dokumentus. Ypač laiškuose atsiskleidžia ryškus vyskupo V. Borisevičiaus gebėjimas atleisti ir meilė priešams.

Kunigų susitikimas užbaigtas bendrais pietumis, kurių metu buvo prisiminti kunigystės ar amžiaus jubiliejus švenčiantys kunigai.

-krb-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Vasario 9 d. į Kauno arkivyskupijos kurijoje vykusią kunigų konferenciją, be gausiai dalyvavusių kunigų, atvyko nemažai svečių. Vieni jų – tai Lietuvos Biblijos draugijos atstovai, supažindinę su naujuoju šios draugijos leidiniu „Biblijos konkordancija. Šventojo Rašto rodyklė“ (2011 m.), skirtu kunigams, teologams, visiems skaitantiems ir studijuojantiems Dievo žodį. Leidinys atveria dar vieną galimybę geriau pažinti Šventąjį Raštą: rodyklė padeda rasti dominančias jo vietas naudojantis pateiktu abėcėliniu žodžių sąrašu.

Konferencijoje daug dėmesio skirta artėjančioms Pasaulio jaunimo dienoms, kurios šiais metais rengiamos Madride rugpjūčio 11–21 d. Apie jų jau skelbiamą išsamią programą, tikslus, piligrimų priėmimą pasakojo KTU kapelionas kun. Petras Pichas ir Kauno katalikiškųjų mokyklų koordinatorius Dainius Ušackas. Kauno arkivyskupijos sielovados programų vedėja ir Jaunimo centro vadovė Vaida Spangelevičiūtė-Kneižienė supažindino, kaip vyksta pasirengimas, jaunuolių registracija arkivyskupijoje. Numatoma, kad į Madridą iš Kauno iškeliaus 300–400 jaunuolių trimis grupėmis: katalikiškųjų mokyklų moksleivių, aukštųjų mokyklų studentų ir dekanatų jaunimo. Kunigai pakviesti paraginti jaunimą rengtis šiai piligrimystei, paremti jų kelionę.

Kun. br. Vincentas Tamošauskas OFM Cap., į konferenciją atvykęs su kunigais iš Latvijos, Lenkijos, Baltarusijos, papasakojo apie evangelizacinę misiją, kuri prieš 17 metų prasidėjo Ukrainoje įsteigus Krikščioniško gyvenimo ir evangelizacijos mokyklą. Ši misija bus plėtojama ir Lietuvoje per jau veikiančią mokyklą, steigiamus krikščioniškus reabilitacijos centrus, kuriuose Geroji Naujiena pasieks varginamus priklausomybių, turinčius dvasinių sunkumų žmones.

Susirinkusius kunigus arkivyskupas S. Tamkevičius supažindino su išsamia 2010 metų sielovados situacija, apibūdindamas ją skaičiais ir aptardamas pastebimas tendencijas, reikalaujančias didesnio sielovadinio rūpinimosi, ypač šeimomis, ligoniais. Kunigų dėmesys atkreiptas į parapijų šeimų lankymą namuose, Ligonių patepimo sakramentą. Kalbėdamas apie situaciją tikybės mokymo srityje, arkivyskupas palygino skirtingus tikybės pamokų lankymo procentus atskiruose dekanatuose. Aptariant 2010 m. ataskaitą kunigai aktyviai dalijosi savo mintimis. Antroje konferencijos dalyje apžvelgti finansinės apskaitos klausimai parapijose.

-kait-

Kun. J. Zdebskio žūties paminėjimas

Vasario 5 d. Rudaminoje ir Lazdijuose buvo paminėtos kunigo Juozo Zdebskio 25 žūties metinės. Pilnoje tikinčiųjų Rudaminos Švenčiausiosios Trejybės parapijos bažnyčioje šv. Mišių auką aukojo septyni vyskupai ir dvidešimt kunigų. Giedojo Marijampolės Šv. arkang. Mykolo parapijos choras. Homiliją pasakė kun. Robertas Grigas, kurio dvasiniam brendimui didelę įtaką turėjo kun. Juozas. Šv. Mišių aukai vadovavo arkiv. S. Tamkevičius.

Vėliau Lazdijų kultūros centro salėje vykusioje konferencijoje arkiv. S. Tamkevičius dalijosi prisiminimais apie kun. J. Zdebskį su susirinkusiais, tarp kurių buvo ne vienas Lietuvos vyskupas, kunigai, seserys vienuolės ir didelis būrys tikinčiųjų. Pranešime ypač buvo akcentuojamas žuvusiojo pamaldumas, jo nuolankumas, paklusnumas Dievo valiai.

Apie sudėtingus Bažnyčios ir valstybės santykius kun. J. Zdebskio gyvenamuoju metu kalbėjo profesorius kan. Kęstutis Žemaitis. Mintimis apie misijines keliones ir kunigui itin svarbų ryšį su Švenčiausiąja Mergele Marija pasidalijo ses. Birutė Žemaitytė, o Elena Gvazdaitienė priminė, kokią įtaką kunigas savo darbais ir elgesiu darė jaunimui, jų vertybių formavimuisi. Pasak E. Gvazdaitienės, kunigas „niekada blogai nekalbėjo apie jokių žmogų, net ir apie tuos, kurie jį persekiojo. Visada tik su gailėsčiu, užuojauta. Jo gyvenimas buvo paženklintas kančia, tačiau mes, jaunimas, niekada to neįsivadome. Visada būdavo geros nuotaikos.“

Iškilmingo minėjimo metu giesmes giedojo Lazdijų ir Šventežerio parapijų jungtinis vaikų ir jaunimo choras. Prasingomis ir pamąstyti skatinančiomis mintimis dalijosi renginio vedėjai, o pabaigoje buvo perskaitytas Jeronimo Šalčiūno eilėraštis, skirtas kunigo mirties metinėms paminėti. Buvo išdalyti lankstinukai apie kun. J. Zdebskį, kur trumpai pristatoma jo biografija, ištraukos iš dienoraščio, teismo salėje pasakyti kunigo žodžiai bei bendražygių mintys apie kunigą.

Susitikimas su misionieriumi kun. H. Šulcu

Vasario 12 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje vakaro pamaldose dalyvavo svečiai iš itin tolimos šalies – Ruandos Afrikoje. Drauge su mons. Artūru Jagelavičiumi, prel. Vytautu Steponu Vaičiūnu OFS šv. Mišias koncelebravo misionierius kun. Hermanas Šulcas, o jose afrikiečių ritmais Dievą garbino šeši misionieriaus į Lietuvą atsivežti jaunieji ruandiečiai ir jų globėja iš kunigo įsteigtos jaunimo sodybos, kurioje globojami našlaičiai vaikai (be sodybos, dar įkurta ir amatų mokykla bei gimnazija).

Kun. H. Šulcas per pamokslą džiaugėsi, jog krikščionis, būdamas bet kurioje pasaulio vietoje, gali pasijusti su kitais kaip viena šeima. Tačiau, kai prieš 30 metų, po tarnystės JAV, Kanadoje, Brazilijoje, pasiprašė į misijas Afrikoje, ten pasijuto ir kaip rojuje, ir kaip pragare: pamatė žiaurią diktatūrą, genocidą, kolonijinių interesų susidūrimo padarinius. Apie savo globotinius jis kalbėjo kaip apie labai sužeistus, didelių baisybių išgyvenusius jaunuolius. Atkreipdamas dėmesį į Evangeliją, H. Šulcas pabrėžė, jog paties Kristaus gyvenimas, žmogiškai žiūrint, buvo tikra katastrofa. Jis gimė ir mirė kaip visiškai vargšas. Tad mažieji mūsų broliai – tai tikras Kristaus balsas. Jis, pasak kun. H. Šulco, neabejotinai nori, kad būtų vienas solidarus pasaulis ir kiekvienas jame gyventų žmogaus vertą, orų ir laimingą gyvenimą.

Po šv. Mišių bazilikoje buvo giedami Kalvarijos kryžiaus kelio kalnai, aplankant Kryžiaus kelio stotis, apmąstyti Kristaus kančią tikintiesiems bei vienuoliams pagelbėjo atskirose stotyse sakomi pamokslai, o einančiuosius šiuo Kryžiaus keliu kiekvienoje stotyje Telšių ganytojas laimino šv. Kryžiaus relikvija.

Telšių vyskupo V. Borisevičiaus kunigų seminarijos parengiamojo kurso patalpose surengtoje konferencijoje kalbėjo Telšių vyskupas J. Boruta SJ ir Telšių vyskupo vikaras, Katechetikos centro vadovas mons. kan. eduk. m. lic. Rimantas Gudlinkis. Pastarasis prelegentas susirinkusiems pašvęstojo gyvenimo nariams ir diakonams kalbėjo apie katechezės vykdymo svarbą, jos perteikimo būdus ir metodus bei kvietė aktyviai visus įsitraukti į šį kilnų ir Bažnyčioje itin svarbų darbą. Vienuoliai savo gyvenimu ir atsidavimu Dievui bei Bažnyčiai tampa pačiais tikriausiais katechetais, padedančiais ugdyti jaunąją katalikų kartą.

-kasab-

Vilkaviškio vyskupijoje

Pašvęstojo gyvenimo diena šiais metais iškilmingai buvo švenčiama Aukštosios Panemunės parapijoje. Gausiai susirinkusius Vilkaviškio vyskupijoje besidarbuojančius įvairių vienuolinių bendruomenių narius, pasauliečius pranciškonus ir pasauliečius dominikonus svetingai pasitiko ir pasveikino Šv. Mato vidurinės mokyklos administracijos atstovai ir moksleiviai. Šiltą sveikinimo žodį tarė Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila.

Įdomioje ir turiningoje konferencijoje kun. Andrius Šidlauskas MIC pristatė dykumos tėvų ir šv. Tomo Akviniečio mokymą apie dvasinę tinginystę, kuri gali tapti rimta vidinio gyvenimo augimo kliūtimi. Po konferencijos Švč. M. Marijos Vardo bažnyčioje šv. Mišių koncelebracijai vadovavo ir homiliją pasakė Vilkaviškio ordinaras vysk. Rimantas Norvila, pabrėždamas ištikimybės savo

įsipareigojimams ir uolumo tarnaujant Dievui svarbą. Kartu su savo ganytoju šv. Mišias aukojo devyni vyskupijos kunigai. Toliau bendrauta klebonijoje, kur klebonas kan. Deimantas Brogys pavaišino visus šios gražios šventės dalyvius.

-sljr-

Naujas renginių ciklas

Sausio 29 d. Klaipėdos etnokultūros centre pradėtas naujas renginių ciklas „Tradycja ir mes“. Susirinkę į pirmąjį šio ciklo renginį – popietę klaipėdiečiai buvo supažindinti su Grabnyčių, šv. Blažiejaus ir šv. Agotos katalikiškosios liaudies tradicijomis, kurios, per šimtus metų saugotos ir buvusios gyvenimo dalimi, šiandien dažnai praranda sakralinę prasmę.

Etnologė Valerija Jankūnaitė, sveikindama gausiai susirinkusius renginio dalyvius, džiaugėsi, jog šiandien galima kalbėti apie išskirtines vasario mėnesio dienas, kurios labai svarbios katalikiškame liaudies kalendoriujė. Prelegentė gausiais pavyzdžiais iliustravo šių švenčių svarbą. Anot Valerijos Jankūnaitės, pašventinta vaškinė žvakė, vadinama grabnyčia ar grauduline, labai plačiai naudojama papročiuose ir buityje. Rūtų vainikėliu ir baltu kaspinu papuoštą graudulinę vaikai nešasi eidami pirmosios Komunijos. Graudulinė uždegama parvežus kunigą su Švč. Sakramentu prie ligo. Ji deginama prie mirštančiojo, kad vėlei nušviestų į dangų kelią. Žemaitijos kaimuose graudulinė žvakė buvo degama tada, kai šeima ar daugiau žmonių vienoje troboje gavėnios metu susirinkdavo giedoti Kalvarijos Kalnų. Grabnyčia tiek seniau, tiek ir dabar žibinama per gedulinguosius pakasynų pietus, sugrįžus po laidotuvių iš kapinių. Grabnyčią degdavo ir pastatydavo ant lango pamatę atkylantį audros debesį su perkūnija. Apsaugai nuo perkūno įtrenkimo, statant namą, pirmojo sienojaus sunėrimuose išpjaudavo kryžmai griovelius ir ten įdėdavo po gabaliuką grabnyčios. Povilas Višinskis

Po šv. Mišių pilnoje arkikatedros parapijos namų salėje vyko susitikimas su kun. H. Šulcu ir jo globotiniais, kurie parodė gyvą, temperamentingą savo šokių ir dainų programą. Gyvenimą Lietuvoje, mūsų vargus susitikimo dalyviai turėjo progą palyginti su ruandiečių kasdienybe. Daug iškentusi nuo kolonijinės politikos bei kruvinių tarpusavio genčių nesutarimų tauta (1994 m. Ruandoje buvo išžudyta 1 mln. gyventojų; buvo nužudyta ir didžioji dalis mirtosios sodybos vaikų) tebekovoja už savo būvį ir toliau. Vidutinis gyventojų amžius tesiekia 45-erius metus, pusė vaikų iki 3 metų miršta dažniausiai nuo peršalimo, mat Ruandoje karštas dienas keičia itin šaltos naktys, o visoje šalyje, triskart mažesnėje nei Lietuva, gyvena 11 mln. gyventojų, kovojančių dėl kiekvienos žemės pėdos. Sodyboje jaunuoliai turi žmonišką gyvenimo sąlygą, mokosi, du iš atvykusių į Lietuvą jaunuolių norėtų rinktis kunigystę. Misisionierius pabrėžė, kaip svarbu jaunam žmogui aplinka, prisimindamas jam pačiam jaunystėje daug davusį salezietiškąjį ugdymą, gerų žmonių pagalbą, kurią patyrė mokydamasis Vasario 16-osios gimnazijoje Vokietijoje ir saleziečių gimnazijoje Italijoje. Daugelio jaunųjų ruandiečių iš skurdžiai gyvenančių šeimų šviesesnė ateitis priklauso tik nuo gerų žmonių paramos.

Saleziečio kun. H. Šulco jaunimo sodyba sąvartyno vaikams įkurta ir Lietuvoje, atgautoje senelių žemėje Kėkštų kaime, Kretingos r. 71-erių kunigas tebuvo ketverių, kai jo šeima pasitraukė į Vakarų. 2008 m. kun. H. Šulcas buvo apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi.

-kait-

Paminėta Šv. Apolonijos diena

Vasario 9-oji – visame pasaulyje švenčiama Šv. Apolonijos, odontologų globėjos, diena. Lietuvos sveikatos mokslų universitete Odontologijos fakulteto studentų iniciatyva surengtame minėjime buvo įteiktos nominacijos studentams, apdovanoti mylimiausi dėstytojai.

LSMU kapelionas kun. Artūras Kazlauskas priminė krikščionių persekiojimo ir šv. Apolonijos istoriją bei atkreipė dėmesį, kad turime priimti tą ramybę, kurią duoda Jėzus iš Nazareto. „Kas rimtai priima Jėzaus žinią, tas rimtai priima gyvenimo pakeitimo galimybę. Krikščionybė yra visaverčių ir pilnakraujų žmonių gyvenimo būdas. Linkiu, kad šv. Apolonijos užtariamai visi pajėgtume kasdien gyventi tą visavertį krikščionišką gyvenimą“, – kalbėjo kapelionas.

Meninėje programoje nuskambėjo du klasikinės muzikos kūriniai, kuriuos fortepijonu ir violončele atliko LSMU pirmakursiai. Šoko LSMU tautinių šokių ansamblis „Ave vita“. Salė buvo papuošta trijų mokyklų moksleivių piešiniais, pateiktais piešinių konkursui „Šv. Apolonija – odontologų globėja“. Renginį vainikavo krikščioniško repo koncertas – kunigas Kastytis Šulčius su grupe *Juoda balta*.

Lietuvos odontologų rūmai jau penkioliką kartą surengė Šv. Apolonijos šventę. Šiemet ji vyko vasario 5 d. Klaipėdoje. Ta proga Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje šv. Mišių liturgijai vadovavo klebonas kun. Vilius Viktoravičius. Po šv. Mišių šventė tęsėsi viešbučio „Amberton Klaipėda“ konferencijų centre. Odontologų rūmų tarybos pirmininkė doc. dr. Anastazija Tutkuvienė sakė: „Linkiu, jog mus visus vienijanti šv. Apolonija paskatintų mus ir toliau geriams darbams, kad mes mylėtume savo pacientą, gerbtume kolegą, būtume ryžtingi, dirbtume išvien bei siektume kilnių tikslų.“

-sam-

Mirė kunigas Gvidas Jonas Pušinaitis (1942–2011)

Vasario 3 d. Keturvalakiuose, Vilkaviškio r., mirė kunigas Gvidas Jonas Pušinaitis. Kun. G. J. Pušinaitis gimė 1942 m. birželio 17 d. Lukšių parapijoje (Šakių r.). 1963 m. baigė Šakių darbo jaunimo vidurinę mokyklą. Vėliau dirbo buhalteriu. 1978 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją ir ją baigęs, 1983 m. gegužės 29 d., buvo išventintas kunigu.

1983–1987 m. – Lazdijų Šv. Onos parapijos vikaras, 1987–1990 m. – Žemiosios Panemunės Šv. Vincento Pauliečio ir Kretkampio Šv. diakono Stepono parapijų administratorius, 1990–2010 m. – Lukšių Šv. Juozapo parapijos klebonas. Nuo 1992 m. penkerius metus buvo Vilkaviškio vyskupijos ekonominės tarybos narys. 2001 m. aptarnavo Lekėčių Šv. Kazimiero parapiją, 2005–2010 m. – ir Sutkų Švč. M. Marijos Belaisvių Vaduotojos parapiją. Nuo 2010 m. birželio iki mirties buvo Keturvalakių Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos klebonas. Pasižymėjo ramiu būdu, nuoširdžiu pamaldumu ir darbštumu. Stropiai atlikdavo visas jam pavestas pareigas.

Iki vasario 6 d. ryto šv. Mišių buvo pašarvotas Keturvalakių parapijos bažnyčioje. Po šv. Mišių išlydėtas į Lukšių (Šakių r.) bažnyčią, kur darbavosi du dešimtmečius. Laidotuvių šv. Mišios aukotos vasario 7 d. 12 val. Lukšių bažnyčioje. Palaidotas Lukšių bažnyčios šventoriuje.

-Vlk-

Mirė kan. jubilias Pranas Liutvinas (1927–2011)

Vasario 14 d. Kaune mirė kanauninkas jubilias Pranas Liutvinas. Kan. P. Liutvinas gimė 1927 m. gegužės 23 d. Sutkų km. (Šakių r.). Mokėsi Žeimio pradžios mokykloje, Kriūkuose, vėliau Šakių „Žiburio“ gimnazijoje. Ją baigęs, 1946 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1950 m. rugsėjo 24 d. išventintas kunigu.

1951–1953 m. – Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos vikaras, 1953–1954 m. – Barzdų Kristaus Karaliaus parapijos klebonas, 1954 m. – Gelgaidišio Šv. Kryžiaus Išaukštinimo parapijos altaristas, 1954–1960 m. – Daukšių Šv. Jurgio parapijos klebonas, 1960–1962 m. – Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos dėstytojas ir Kauno arkikatedros bazilikos vikaras, 1960–1962 m. – Vilkaviškio vyskupijos tribunolo teisėjas, 1962–1975 m. – Griškabūdžio Kristaus Atsimainymo parapijos klebonas, 1975–2002 m. – Aukštosios Panemunės Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos administratorius ir nuo 1986 iki 1994 m. Margininkų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės parapijos klebonas, 1990–2002 m. – Vilkaviškio vyskupijos tribunolo teisėjas. 1994 m. kovo 19 d. paskirtas Vilkaviškio vyskupijos kapitulos kanauninku. 1994–2004 m. – Vilkaviškio vyskupijos kunigų tarybos narys, 1999–2002 m. – Vilkaviškio vyskupijos konsultorius. Nuo 2002 m. gegužės 27 d. iki mirties Aukštosios Panemunės Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos altaristas. Buvo nuoširdus, darbštus ir bažnytinei tarnystei atsidavęs kunigas.

Kan. jubil. Pranas Liutvinas buvo pašarvotas Aukštosios Panemunės Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijos bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos vasario 17 d. Aukštosios Panemunės bažnyčioje. Palaidotas Aukštosios Panemunės bažnyčios, kur tarnavo 35 metus, šventoriuje.

-Vlk-

(XIX a.) rašo, kad žemaičiai iš grabnyčių padarytą kryžmą dėdavo nuo perkūno po namo pamatais.

Lina Prončatovaitė priminė šv. Blažiejaus ir šv. Agotos gyvenimo istorijas, legendas, kurios pasakoja apie stebuklingą užtarimą bėdose meldžiant šventųjų globos. Pristatydama liaudies skulptūrą, akcentavo, jog ypač Žemaitijoje dažnoje troboje buvo minimų šventųjų skulptūrėlės, tikintis jų globos namams.

Kunigas Saulius Stumbra, Klaipėdos universiteto doktorantas, tyrinėjantis katalikų liaudiškąsias tradicijas, kalbėjo apie sakralinę šių švenčių prasmę. Anot kunigo, šventindama konkrečius daiktus – duoną, žvakes, vandenį ir kt. – Bažnyčia realiais ženklais šventina žmogaus gyvenimą, meldžia dvasinių malonių. Kunigas priminė, jog su pašventintais daiktais turi būti elgiamasi pagarbiai, namie jie turėtų būti padėti garbingoje vietoje, pasenusią šv. Agotos duoną ar grabnyčių žvakių likučius, kaip ir senas verbas, patartina sudeginti bei vengti prietaringumo.

Kalbėtojų pranešimus lydėjo dalyvių prisiminimai, kaip jų namuose buvo gerbiama šv. Agotos duona, kaip tėvai mokydavo vaikus pagarbos šventiems daiktams. Kol buvo dalijamasi prisiminimais, pasklido ką tik iškeptos naminės duonos kvapas, ištirpo vaškas, paruoštas žvakių liejimui – taip prasidėjo antroji popietės dalis. Kiekvienas galėjo paskanauti šviežiai keptos naminės duonos, išgerti arbatžolių arbatos, nusiliedinti vaškinę žvakę.

-kss-

ATSAKAS GUNDYTOJUI

I gavėnios sekmadienis (A)

Pr 2, 7–9; 3, 1–7; Rom 5, 12–19; Mt 4, 1–11

Gavėnios laikas dar kartą ragina mus ieškoti „įtikinamo atsakymo apie mumyse gyvenančią viltį“ (plg. 1 Pt 3, 15). Kodėl Jėzus radikaliai neperkeitė pasaulio? Kodėl egzistuoja mirtis, ligos, nelaimės ir prievarta? Turime dar geriau suvokti, kad Kristus atėjo ne primesti savo valios, bet dalytis gyvenimu. Jis atėjo pirmiausia padėti man ir kiekvienam perkeisti savo širdį. Pasaulis bus perkeistas tiek, kiek mano širdis taps mylinti, atvira kitiems žmonėms. Jėzus nepanaikina kančios, bet pats ją išgyvena. Jis tapo į mus panašus viskuo, išskyrus nuodėmę. Gavėnios kelionę pradėdame nuo akistatos su gundytoju.

Dvasia nuveda Jėzų į dykumą po krikšto Jordane. Dykumoje viešpatauja Dievui priešiškos galybės, tačiau drauge tai yra vieta, kur išgyvenamas Dievo artumas. Būdami krikščionys mes savo gyvenime taip pat išvengiame dykumos patirtį. Už išoriškai matomos patologijos buities slypi kita gyvenimo pusė, žodžiais sunkiai nusakoma tuštuma, net nuo artimiausių žmonių slepiama kančia. Kasdienėje aplinkoje atsiveria vienatvės duobės, negebėjimas bendrauti ir atsiverti. Iš dykumos negalime pabėgti, Jėzaus pavyzdžiu turime išverti ir likti ištikimi krikščionio pašaukimui.

Šiandienos skaitiniuose pateikiamos dvi situacijos, kurios radikaliai skiriasi atsaku į gundymą ir pasekmėmis. Abiem atvejais gundytojas remiasi logika ir sveiku protu. Viešpaties paliepimas nevalgyti nuo vieno iš sodo medžių Adomui ir Ievai galėjo atrodyti nesuprantamas ir net absurdiškas. O gundytojo argumentai, priešingai, labai protingi, jo pažadai atrodo tikroviški ir priimtini. Gundymuose apeliuojama į žmogaus savarankiškumo ambiciją. Dievas vaizduojamas piktnaudžiaujantis savo valdžia, todėl žmogų žadama išvaduoti nuo šios priklausomybės. Benediktas XVI veikale „Jėzus iš Nazareto“ apibendrina: gundymais siekiama nustumti Dievą į šalį, o pasaulį rikiuoti savo išgalėmis.

Šėtonas yra melagis ir žudikas. Jėzus sakė: „Jis nuo pradžios buvo galvažudys. <...> jis melagis ir melo tėvas“ (Jn 8, 44). Apgaulingai sugundydamas Adomą ir Ievą, velnias veda juos į mirtį. Šėtonas iškreipia tiesą ir dedasi linkęs gėrio. Jėzus alkanas, o maistas yra gėris žmogaus gyvybei palaikyti. Kodėl Jėzus tokiomis išskirtinėmis aplinkybėmis negalėtų pasinaudoti savo ypatingomis galiomis? Jei jis rengiasi žemėje įkurti Dievo karalystę, ne pro šalį būtų pasitelkti daugiau sąjungininkų, tarp jų ir šio pasaulio kunigaikštį (Jn 14, 30). Jėzus nepasiduoda

šėtono apgaulėi ir rodo mums, kaip jį įveikti. Iš velnio kykla visoks melas, o Jėzus yra pati tiesa.

Velnias nuo pat pradžių yra žmogžudys, jis siekia mūsų mirties. Jėzus yra mirties nugalėtojas ir dovanoja mums gyvenimo pilnatvę. Šiandienos skaitiniai mums primena, kad vadovaudamiesi Dievo žodžiu galime nugalėti ir laimėti gyvenimą; arba, priešingai, galime paklaudyti velnio gundymų, likti apgauti, nuklysti nuo kelio ir mirti. Velnias gundo mus, panašiai kaip gundė pirmuosius žmones ir Kristų. Jėzus ne tik parodo tikrąjį kelią ir tiesą, jis dovanoja mums sakramentus, laiduojančius gyvenimo pilnatvę.

Gundomi mes dažnai išgyvename sumaištį, kai pasirinkimo galimybės neaiškios, sunku išvelgti gėrio ir blogio takoskyrą. Esame ypač pažeidžiami tose srityse, kur glūdi nepatenkinti poreikiai ir dėl jų patirti sužeidimai. Ištobulintų technologijų amžiuje klaidingą pasirinkimą akimirksniu įtvirtina klavišo spustelėjimas. Vis dėlto negalime kaltės suversti aplinkai. Mūsų apsisprendimus turi lemti ne spontaniški įgeidžiai, o ilgalaikės nuostatos. Tik taip įmanoma suvaldyti televizoriaus pultelį, interneto platybėse nenuklysti į pornografijos puslapius, naiviai nepakliūti į socialinių tinklų apžavus.

Pradžios knygoje moterį sužavėjo patrauklus pasiūlymas ir įtikino gundytojo logika. Kristus nepasiduoda gundytojo siūlomoms loginio žaidimo taisyklėms. Į kiekvieno gundytojo žodį jis atsako Dievo žodžiu. Jis nepasiduoda tai logikai, kuri atmeta Dievo apreiškimą. Vedamas Dvasios, jis lieka ištikimas. Demono siūlymams Jėzus priešpriešina ne savo paties skonį ar norus, bet Dievo žodį.

Adomas ir Ieva, patikėję protingai skambančiais argumentais, gauna tai, kas jiems buvo žadėta. Tiesa, jų akys atsivėrė ir pažinimas išsiplėtė – panašiai kaip buvo žadėjęs gundytojas. Jie suvokia esą nuogi ir žino, kad reikia apsirengti. Viską gavo, tačiau sykiu užsi-sklendė jiems duotoje kūrinijoje, laike ir medžiagoje. Jie gavo, kas buvo žadėta, tačiau nieko daugiau. Užuoat gyvenę ir laisvai naudojęsi sodo vaisiais, dabar turi gaminti sau apdarą, prakaituodami pelnyti duoną.

Atrėmęs gundymus Dievo žodžiu Jėzus nepavergiamas laike ir medžiaginiame pasaulyje – jam tarnavo prisartinę angelai. Viešpaties laisvė ir pilnatvė nėra žemiškieji dalykai. Apaštalas Paulius mus drąsina, kad Kristaus pelnyta malonė ir teisumo dovana nepalyginamai viršija Adomo nusikaltimą. Gavėnios atgaila yra nuolatinis grįžimas ir ieškojimas atsparos Dievo žodyje, viršijančiame bet kokią logiką ir laiduojančiame tikrą darną.

ATSIMAINYMAS IR KANČIA

II gavėnios sekmadienis (A)

Pr 12, 1–4; 2 Tim 1, 8–10; Mt 17, 1–9

Gundymas ir atsimainymas yra du Kristaus gyvenimo poliai, kuriuos apmąstome per gavėnią. Šie du poliai ženklina ir mūsų dvasinį gyvenimą. Jėzaus atsimainymo scena atskleidžia dieviškosios šlovės perspektyvą – be jos beviltiškai įsipainiotume gundymų sumaištyje. O gundymas moko neprarasti tikrovės pagrindo po kojomis ir neįsivaizduoti pasiekus dvasinių aukštumų. Atsimainymo metu pro Jėzaus žmogiškąją prigimtį šviečia dieviškoji šviesa. Debesis, kūrybinės Dievo galios ženklas, nurodo Jėzaus vienybę su Dievu. Iš debesies nuskamba žodžiai žmonėms suprantama kalba. Tėvas pristato savo Sūnų pirmiausia trims liudytojams, o vėliau per juos visam pasauliui. Dievas kalba žodžiais, kuriuos mokiniai atpažįsta iš Rašto. Gavėnia kviečia mus peržvelgti savo dvasinio tobulėjimo ir šventumo kelią. Atsimainymo scenoje suvienijami Įstatymas ir pranašai, o Jėzus Kristus pasirodo kaip vienintelis tikras kelias į šventumą. Katalikų Bažnyčios katekizmas primena, kad tobulumo kelias eina per kryžių. Nėra šventumo be atsižadėjimo ir dvasinės kovos (KBK, 2015).

Dievo veikimą įtikinamai liudija žmonės, patyrę perkeičiantį malonės veikimą. Tai liudija sutuoktiniai, po didelių išbandymų apsisprendę branginti santuokos dovaną ir per atleidimą iš naujo kurti tarpusavio pasitikėjimą. Tai liudija viltimi šviečiančios iš priklausomybės liūno pakilusio žmogus akys. Tokios išganingos permainos pastebimos ir bendruomenėse. Buvusių nupuolimų liudijimai įkvepia ryžto kitiems. Nuodėmių padarytos žaizdos nebekraujuoja, tik patvirtina Dievo malonės tikrumą. Jėzus atsimaino savo mokinių aki-vaizdoje, tačiau drauge uždraudžia jiems apie tai pasakoti. Draudimas nepasakoti galioja iki prisikėlimo. Po prisikėlimo Jėzus parodo mokiniams savo perkeistas žaizdas, ir tai leidžia perkeisti mokinių širdis.

Neatsitiktinai apie Jėzaus atsimainymą skaitoma per gavėnią. Tai Dievo dovanotas laikas, kad atnaujintume tikėjimą ir patirtume gilią vidinę permainą. Mūsų nuodėmių sukeltos ar kitų mums padarytos žaizdos gali būti išgydytos. Dievo malonės dėka jos netgi gali tapti trofėjumi, kuriuo didžiuojamės po pergalingo mūšio. Šios žaizdos gali virsti galinga parama kovojantiems broliams, gali patraukti kitus prie Kristaus. Jo žaizdomis mes esame išgydyti. Jėzus šiandien sako: atsimainymas ant kalno dar ne viskas, ką noriu jums parodyti; palaukite, kol parodysiu jums savo žaizdas,

tuomet galėsite pasakoti ir pamatysite, koks galingas šis liudijimas.

Jėzaus veidas švyti Dievo šlove (plg. *Mt 13, 43*). Mozė nežinojo, kad jo veido oda švytėjo po bendravimo su Dievu. Tas švytėjimas buvo tarsi Dievo šlovės atspindys (*Iš 34, 29*). Jėzus yra naujasis Mozė, o Dievo šlovė švyti iš jo paties. Tai Prisikėlusiojo spindesys (plg. *Mt 17, 2* ir *Mt 28, 3*). Ši šlovė ženklina Žmogaus Sūnaus antrąjį atėjimą (*Mt 25, 31*). Čia išryškėja dieviškojo apreiškimo eiga: nuo Sinajaus kalno per Jėzaus atsimainymą, žengimą į dangų vedanti į paruziją. Atsimainymo pasakojime dieviškasis Mesijas apsireiškia kaip Viešpaties Tarnas. Balsas iš debesies byloja Izaijo pranašystės žodžiais (plg. *Iz 42, 1*). Čia išryškėja Viešpaties Tarno pašaukimo didybė, o drauge ir jo vargingumas ir pažeminimas.

Atsimainymo pasakojimas susijęs su Petro išpažinimu ir Jėzaus pranašyste apie būsimą kančią (*Mt 16, 23*). Šventasis Matas nuo pirmųjų savo Evangelijos eilučių atskleidžia Jėzų kaip Abraomo sūnų ir jam duoto pažado vykdytoją (*Mt 1, 18–25*). Petras paliudija „ne kūno ir kraujo“, bet dangaus Tėvo apreiškimą: Jėzus yra Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus (*Mt 16, 16*). Tai Jėzus paliudija ir aukščiausiajame teisme (*Mt 26, 63*). Atsimainymo metu pats Dievas patvirtina Petro lūpomis ištartą apreiškimą: Jėzus yra mylimasis Sūnus.

Esame raginami Šventojo Rašto žodžius pritaikyti sau ir klausyti, ką man jie reiškia. Tačiau būtų neteisinga, jei Evangelijos įvykiai ir žodžiai mus domintų tik tiek, kiek jie konkrečiai pritaikomi ir tiesiogiai siejami su mumis. Žinoma, jie skirti mūsų išganymui, tačiau jų tiesa nepriklauso nuo jų pritaikomumo konkrečioje situacijoje. Mums reikia mokytis su nuostaba žvelgti į didingą Jėzaus atsimainymą, garbinant protu nesuvo-kiama jo šlovės slėpinį.

Dievą sutikti galime visur ir visuomet, nes jis yra amžinas. Tačiau reikia pastangų, norint išvysti jo šlovę. Abraomas Dievo liepimu išvyksta iš savo gimtojo krašto. Abraomo pašaukimas yra reikšmingas visos žmonijos istorijai: jis ne tik žydų, bet ir krikščionių dvasinis tėvas (plg. *Rom 4, 16*). Dievas paragino Abraomą iškelti ir palikti Ūrą. Kodėl jis negalėjo likti ten? Jozuės knygoje randame paaiškinimą: ten gyvendamas, jis „tarnavo kitiems dievams“ (*Joz 24, 2*). Archeologiniai tyrimai rodo, kad (Mesopotamijoje, dabartiniame Irake) Ūras buvo didžiulis miestas su erdviomis gatvėmis ir aikštėmis. Tačiau Abraomas buvo pašauktas palikti žmogiškąją kultūrą, paženklintą stabmeldystės. Tikrąjį gyvenimo vaisingumą Abraomui ir jo palikuonims atskleidė sandora su Dievu.

Popiežius Benediktas XVI

Posinodinis apaštališkasis paraginimas **Verbum Domini**

vyskupams, kunigams, pašvęstiesiems asmenims ir pasauliečiams apie Dievo žodį Bažnyčios gyvenime ir misijoje

(Pabaiga. Pradžia 2010 m. Nr. 22)

Dievo žodis ir marijiškoji malda

88. Atmindamas nepertraukiamą Dievo žodžio ir Marijos iš Nazareto ryšį išvien su Sinodo tėvais kviečiu tarp tikinčiųjų, pirmiausia šeimos gyvenime, skatinti marijiškąsias maldas, padedančias apmąstyti Biblijoje pateikiamus šventuosius slėpinius. Labai naudinga priemonė, pavyzdžiui, yra asmeninė ar bendruomeninė šventojo Rožinio malda (302); šia malda kartu su Marija atkartojami Kristaus gyvenimo slėpiniai (303), o Jonas Paulius II praturtino ją Šviesos slėpiniais (304). Būtų gerai, kad atskirų slėpinių skelbimą lydėtų trumpos Biblijos ištraukos, susijusios su atitinkamu slėpiniu, tai padėtų geriau įsiminti reikšmingas Rašto išta-
ras apie Kristaus gyvenimą.

Be to, Sinodas siūlė skatinti tarp tikinčiųjų *Angelus Domini* maldą. Tai paprasta ir gili malda, padedanti mums „kasdien atminti įsikūnijusį Žodį“ (305). Būtų gerai, kad Dievo tauta, šeimos ir Dievui pašvęstųjų asmenų bendruomenės liktų ištikimos šiai marijiškajai maldai, kuria, anot tradicijos, turėtume melstis saulei tekant, per pietus ir saulei leidžiantis. *Angelus Domini* maldoje prašome Dievo, kad Marijos užtariamai ir mes taip, kaip ji, galėtume vykdyti Dievo valią ir į savo gyvenimą įsileisti jo žodį. Ši praktika gali mums padėti auginti meilę Įsikūnijimo slėpiniui.

Lygiai taip pat verta pažinti, branginti ir skleisti kai kurias senąsias krikščioniškųjų Rytų maldas, kurios remdamosi *Theotokos*, Dievo Motina, perbėga visą išganymo istoriją. Galvoje pirmiausia turime *Akathistos* ir *Paraklesis*. Tai aukštinimo himnai, giedami litanijos pavidalu ir persmelkti bažnytinio tikėjimo bei bibliinių sąsajų, padedančių tikintiesiems kartu su Marija apmąstyti Kristaus slėpinius. Bizantijos tradicijoje viena iškiliausių pamaldumo Marijai formų pirmiausia yra himnas Dievo Motinos garbei, vadinamas *Akathistos*, išvertus reiškia „giedotinas stovint“ (306). Meldimasis tais žodžiais išplečia sielą ir nuteikia ją ramybei, ateinančiai iš viršaus, iš Dievo, – ramybei, kuri yra pats Kristus, gimęs iš Mergelės Marijos, kad būtume išganyti.

Dievo žodis ir Šventoji Žemė

89. Atmenant Dievo Žodį, žmogumi tapusį Marijos iš Nazareto iščiose, mūsų širdis dabar krypsta į šalį, kurioje išsipildė mūsų atpirkimo slėpinys ir iš kurios Dievo žodis pasklido ligi žemės pakraščiu. Veikiant Šventajai Dvasiai, Žodis žmogumi tapo apibrėžtu laiko momentu ir apibrėžtoje vietoje, žemės ruože Romos imperijos paribyje. Todėl juo labiau suvokiame Kristaus asmens visuotinumą ir nepakartojamumą, juo dėkingiau žvelgiame į šalį, kurioje gimė, gyveno ir save už mus visus atidavė Jėzus. Akmenys, kuriais žingsniavo Atpirkėjas, lieka mums kupini atminimo ir toliau „garsiai skelbia“ Gerąją Naujieną. Todėl ir Sinodo tėvai prisiminė vykusį posakį, kad Šventoji Žemė yra „penktoji evangelija“ (307). Kaip svarbu, kad toje vietoje, nepaisant visų sunkumų, tebėra krikščioniškųjų bendruomenių! Vyskupų sinodas išreiškia gilų artumą visiems krikščionims, gyvenantiems ir tikėjimą į Priskėlusį liudijantiems Jėzaus krašte. Tenyščiai krikščionys raginami būti „ne tik tikėjimo spinduliu visuotinei Bažnyčiai, bet ir santarvės, išminties bei pusiausvyros raugu gyvenime visuomenės, kuri tradiciškai visada buvo ir dabar tebėra pliuralistinė, daugiatautė ir daugiareligė“ (308).

Šventoji Žemė ir šiandien tebėra krikščionių tautos piligriminių kelionių tikslas, maldos ir atgailos vieta, kaip tokia jau senovėje paliudyta tokių autorių kaip šv. Jeronimas (309). Juo labiau kreipiame žvilgsnį ir širdį į žemiškąją Jeruzalę, juo labiau užsidedame dangiškosios Jeruzalės, tikrojo kiekvienos piligriminės kelionės tikslo, ilgesiu ir aistringumu troškimu, kad visi pažintų vardą Jėzaus, kuriame vieninteliame galima surasti išganymą (plg. *Apd* 4, 12).

TREČIOJI DALIS **VERBUM MUNDO**

„Dievo niekas niekada nėra matęs, tik tai viengimis Sūnus – Dievas, Tėvo prieglobstyje esantis, mums jį atskleidė“ (Jn 1, 18)

BAŽNYČIOS MISIJA SKELBTI DIEVO ŽODĮ

Žodis iš Tėvo ir Tėvui

90. Šv. Jonas galingai pabrėžia pagrindinį krikščioniškojo tikėjimo paradoksą. Viena vertus, jis sako: „Dievo niekas niekada nėra matęs“ (*Jn* 1, 18; plg. *1 Jn* 4, 12). Savo įvaizdžiais, sąvokomis ar žodžiais niekaip negalime nusakyti ar išmatuoti begalinės Aukščiausiojo tikrovės. Jis visada lieka *Deus semper maior*. Kita vertus, Jonas sako, kad Žodis „tapo kūnu“ (*Jn* 1, 14). Viengimis Sūnus, Tėvo prieglobstyje esantis, apreiškė Dievą, kurio

„niekas niekada nėra matęs“ (Jn 1, 18). Jėzus ateina pas mus „pilnas malonės ir tiesos“ (Jn 1, 14), jos mums per jį dovanojamos (plg. Jn 1, 17); ir „iš jo pilnatvės visi esame gavę malonę po malonės“ (Jn 1, 16). Evangelistas Jonas savo Prologe kontempliuoja Žodį pradėdamas nuo jo buvimo su Tėvu, eidamas prie įsikūnijimo ir baigdamas jo grįžimu į Tėvo prieglobstį. Tas Žodis sykiu prisiima mūsų žmogiškąją prigimtį, prisiima visiems laikams. Išeidamas iš Tėvo ir pas jį sugrįždamas (plg. Jn 13, 3; 16, 28; 17, 8. 10), jis atskleidžia mums Dievą. Sūnus, pasak šv. Ireniejaus Lioniečio, „yra Tėvo Apreiškėjas“ (310). Jėzus iš Nazareto, taip sakant, yra Dievo, kurio „niekas niekada nėra regėjęs“, „egzegetas“. „Jis yra neregimjo Dievo atvaizdas“ (Kol 1, 15). Čia išsipildo Izaijo žodžiai apie Viešpaties žodžio veiksmingumą: kaip lietus ir sniegas nukrinta iš dangaus ir negrįžta atgalios, kol nepalaisto žemės, kad dygtų ir želtų joje augalai, lygiai taip ir Dievo žodis „nesugrįš pas mane bergždžias, bet įvykdys, ko trokštu, ir atliks, ko siūstas“ (Iz 55, 10 ir t.). Jėzus Kristus yra tas galutinis ir veiksmingasis žodis, išėjęs iš Tėvo ir sugrįžęs pas Tėvą, tobulai įgyvendinęs pasaulyje jo valią.

Skelbti pasauliui vilties Logos

91. Dievo Žodis dovanojo mums dieviškąjį gyvenimą, keičiantį žemės veidą ir visa darantį naują (plg. Apr 21, 5). Jo žodis susijęs su mumis ne tik kaip su dieviškojo Apreiškimo *gavėjais*, bet ir kaip *skelbėjais*. Jis, kurį Tėvas atsiuntė įvykdyti jo valios (plg. Jn 5, 36–38; 6, 38–40; 7, 16–18), artina mus prie savęs įtraukdamas į savo gyvenimą ir misiją. Taip Priskėlusiojo Dvasia suteikia mūsų gyvenimui gebėjimą veiksmingai skelbti Dievo žodį visame pasaulyje. Tą patyrė pirmųjų krikščionių bendruomenė, mačiusi, kaip žodis sklido skelbiant ir liudijant (plg. Apd 6, 7). Čia pirmiausia norėčiau dėmesį atkreipti į apaštalo Pauliaus gyvenimą: jis buvo vyras, visiškai pagautas Viešpaties (plg. Fil 3, 12) – „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20) – ir savo misijos: „Vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!“ (1 Kor 9, 16). Jis suvokė, kad Kristuje tikrai apreikštas visų tautų išganymas, išlaisvinimas iš nuodėmės vergijos, kad galėtume mėgautis Dievo vaikų laisve.

Iš tiesų tai, ką Bažnyčia pasauliui skelbia, yra *vilties Logos* (plg. 1 Pt 3, 15); kad galėtų gyventi dabartyje, žmogui reikia „didelės vilties“, o ta didelė viltis yra „Dievas, turintis žmogišką veidą ir mylėjęs mus iki galo“ (311). Todėl Bažnyčia savo esme yra misijinė. Amžinojo gyvenimo žodžių, dovanojamų mums per susitikimą su Jėzumi Kristumi, negalime pasilaikyti sau: jie skirti visiems, kiekvienam žmogui. Kiekvienam mūsų laikų žmogui, suvokia jis tai ar ne, šio skelbimo reikia. Kaip pranašo Amoso laikais, Viešpats pats sužadina Viešpaties žodžių

badą ir troškulį (plg. Am 8, 11). Mums tenka atsakomybė kitiems perduoti tai, ką patys esame gavę iš malonės.

Dievo žodis – Bažnyčios misijos šaltinis

92. Vyskupų sinodas pabrėžtinai patvirtino būtinybę stiprinti Bažnyčioje misijinį suvokimą, nuo pradžių būdingą Dievo tautai. Pirmieji krikščionys misiją skelbti laikė pareiga, išplaukiančia iš pačios tikėjimo esmės: Dievas, į kurį jie tikėjo, buvo visų žmonių Dievas, vienas ir tikras Dievas, rodėsis Izraelio istorijoje ir galiausiai apsireiškęs savo Sūnuje, taip duodamas atsakymą, kurio visi žmonės laukė giliai širdyje. Pirmosios krikščionių bendruomenės jautė, kad jų tikėjimas priskirtinas ne ypatingiems kultūriniais papročiams, skirtiniais įvairiose tautose, bet tiesos, vienodai svarbios visiems žmonėms, sričiai.

Ir vėl šv. Paulius yra tasai, kuris savo gyvenimu parodo krikščioniškosios misijos prasmę ir pirmąją visuo-
tinumą. Prisiminkime Apaštalo darbuose pasakojamą epizodą Atėnų areopage (plg. 17, 16–34). Tautų apaštalas užmezga dialogą su įvairių kultūrų žmonėmis suvokdamas, kad istorijoje tikrai apsireiškė Dievo, Pažįstamojo–Nepažįstamojo, kurį, nors ir neaiškiai, nuvokia kiekvienas žmogus, slėpinys: „Noriu skelbti jums tai, ką jūs nepažindami garbinate“ (Apd 17, 23). Krikščionių skelbimo naujybė ta, kad dabar visoms tautoms galima pasakyti: „Jis pasirodė, pats asmeniškai. Ir dabar kelias pas jį atviras. Krikščionių skelbimo naujybės esmė yra ne mintis, bet faktas: jis pasirodė“ (312).

Žodis ir Dievo karalystė

93. Todėl Bažnyčios misijos nevalia laikyti kokiu nors pasirenkamu dalyku ir bažnytinio gyvenimo priedėliu. Tai suponuoja leidimą Šventajai Dvasiai daryti mus panašius į Kristų dalyvaujant jo misijoje – „Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu“ (Jn 20, 21) – perteikti žodį visu gyvenimu. Pats žodis akina eiti pas brolius ir būtent žodis apšviečia, nuvalo, atverčia – mes tesame tarnai.

Todėl būtina vis labiau atrasti Dievo žodžio skelbimo dėl paties Kristaus pažadėtos Dievo karalystės atėjimo neatidėliotinumą bei grožį. Šia prasme iš naujo įsisąmoninkime tai, kas taip žinoma buvo Bažnyčios tėvams: žodžio skelbimo turinys yra Dievo karalystė (plg. Mk 1, 14–15), kuri yra *paties Kristaus asmuo* (*Autobasileia*), kaip įtaigiai primena Origenas (313). Viešpats siūlo išgany-
mą visų laikų žmonėms. Visi jaučiame, kaip svarbu, kad Kristus šviesa apšviestų visas žmogaus būties plotmes – šeimą, mokyklą, kultūrą, darbą, laisvalaikį ir kitas visuomeninio gyvenimo sritis (314). Kalbama ne apie paguodos žodį, bet apie skelbimą žodžio, įsiveržiančio į

mūsų gyvenimą, kviečiančio atsiverti, atveriančio kelią į susitikimą su Kristumi, brandinančio naują žmoniją.

Skelbimas – visų pakrikštytųjų pareiga

94. Kadangi visa Dievo tauta yra „pasiųstoji“ tauta, Sinodas patvirtino, kad „misija skelbti Dievo žodį yra iš krikšto išplaukianti visų Kristaus mokinių užduotis“ (315). Nė vienam tikinčiajam nevalia jaustis atleistam nuo atsakomybės, kylančios iš sakramentinės priklausomybės Kristaus kūnui. Tokį suvokimą būtina iš naujo žadinti kiekvienoje parapijoje, bendruomenėje, organizacijoje ir kiekviename bažnytiniame sąjūdyje. Bažnyčia, kaip bendrystės slėpinys, yra visa misijinė, ir kiekvienas pašauktas pagal savo gyvenimo būvį esmingai prisidėti prie krikščioniškojo skelbimo.

Vyskupai ir kunigai pagal savo ypatingą misiją pašaukti gyventi Žodžio tarnybą, skelbti Evangeliją, švęsti sakramentus ir mokyti tikinčiuosius tinkamai pažinti Raštą. *Diakonai* irgi turėtų jaustis pašaukti prisidėti prie šios evangelizacinės veiklos taip, kaip to reikalauja jų savita misija.

Pašvęstasis gyvenimas visoje Bažnyčios istorijoje išsiskiria gebėjimu nesvyruodamas imtis užduoties skelbti Dievo žodį *missio in gentes* ir sunkiausiomis sąlygomis, atverti naujus evangelizacijos frontus, drąsiai ir ryžtingai eiti naujais keliais ir imtis naujų iššūkių siekiant veikliai skelbti Dievo žodį (316).

Pasauliečiai pašaukti vykdyti savo iš krikšto tiesiogiai išplaukiančią pranašiską užduotį ir liudyti Evangeliją kasdieniame gyvenime visur, kad ir kur būtų. Jų atžvilgiu Sinodo tėvai išreiškė „nuoširdžiausią vertinimą ir dėkingumą“ ir padarė juos „tarnauti evangelizacijai, į kurią daugybė pasauliečių, pirmiausia moterų, dosniai viso pasaulio parapijose įsitraukę pagal pavyzdį Marijos Magdalietės, pirmosios Velykų džiaugsmo liudytojos“ (317). Be to, Sinodas, kupinas dėkingumo, pripažįsta, kad bažnytiniai sąjūdžiai ir bendruomenės, plėtodami naujas Evangelijos skelbimo formas, šiais laikais Bažnyčioje yra didžiulė evangelizacinė jėga (318).

Missio ad gentes būtinybė

95. Visus tikinčiuosius paskatinę skelbti Dievo žodį, Sinodo tėvai patvirtina, kad mūsų laikais labai svarbu ryžtingai išpareigoti *missio ad gentes*. Bažnyčia jokiū būdu negali tenkintis „palaikymo“ pastoracija, apsiribojančia tik tais, kurie Evangeliją jau pažįsta. Misijinis polėkis aiškiai rodo bažnytinės bendruomenės brandą. Be to, Sinodo tėvai nedviprasmiškai pabrėžė, kad Dievo žodis yra išganomoji tiesa, kurios reikia kiekvieno

meto žmogui. Todėl skelbimas turi būti aiškiai išreikštas. Dvasios galia (plg. *1 Kor 2, 4–5*) Bažnyčia privalo artintis prie visų ir toliau pranašiskai ginti žmonių teisę ir laisvę klausytis Dievo žodžio. Sykiu ji turi ieškoti veiksmingiausių priemonių, kaip jį skelbti, nepaisydama nė persekiojimo pavojaus (319). Bažnyčia jaučia pareigą visiems žmonėms skelbti išganymo žodį (plg. *Rom 1, 14*).

Skelbimas ir naujoji evangelizacija

96. Popiežius Jonas Paulius II, tęsdamas tai, ką popiežius Pauliaus VI jau išreiškė apaštališkajame paraginime *Evangelii nuntiandi*, įvairiopa atkreipė tikinčiųjų dėmesį į naujo misijinio proveržio būtinybę visai Dievo tautai (320). Trečiojo tūkstantmečio pradžioje tebėra ne tik daugybė tautų, nepažįstančių Gerosios Naujienos, bet ir gausybė krikščionių, kuriems Dievo žodis iš naujo skelbtinas įtikinamu būdu, idant jie galėtų konkrečiai patirti Evangelijos jėgą. Daugelis žmonių „pakrikštyti, bet pakankamai neevangelizuoti“ (321). Tautos, kurioms anksčiau nestigo tikėjimo ir pašaukimų, veikiamos sekuliaros kultūros, neretai praranda savo tapatybę (322). Mano garbingojo pirmtako taip stipriai jaustas naujosios evangelizacijos poreikis be baimės patvirtintinas nepajudinamai tikint Dievo žodžio veiksmingumu. Bažnyčia, būdama tikra, kad jos Viešpats ištikimas, nenuilstamai skelbia Evangelijos gerąją naujieną ir visus krikščionis kviečia iš naujo atrasti sekimo Kristumi žavesį.

Dievo žodis ir krikščioniškasis liudijimas

97. Neaprepiami bažnytinės misijos horizontai ir sudėtinga dabarties situacija nūdien reikalauja naujų būdų, kaip veiksmingai perteikti Dievo žodį. Kelią šioje veikloje Kristaus Bažnyčiai nepaliaujamai rodys Šventoji Dvasia, pagrindinė kiekvienos evangelizacijos veikėja. Vis dėlto svarbu, kad kokiū nors būdu skelbiant Evangeliją visada pirmiausia būtų paisoma vidinio ryšio tarp *Dievo žodžio perteikimo ir krikščioniškojo liudijimo*. Nuo to priklauso skelbimo įtikimumas. Viena vertus, būtinas Dievo žodis, perteikiantis, ką pasakė pats Viešpats. Kita vertus, šį žodį įtikinamą privalu padaryti liudijant, kad jis nepasirodytų kaip graži filosofija ar utopija, bet, priešingai, prieš akis iškiltų kaip įgyvendinama ir gyventi įgalinanti tikrovė. Žodžio ir liudijimo abipusiškumas primena būdą, kuriuo pats Dievas per įsikūnijimą dovanojo savo Žodį. Dievo žodis žmones pasiekia „per susitikimą su liudytojais, padarančiais jį artimą ir gyvą“ (323). Pirmiausia būsimosios kartos su Dievo žodžiu supažindintinos „per susitikimą ir autentišką suaugusiųjų liudijimą, per teigiamą draugų įtaką ir gausią bažnytinės bendruomenės draugiją“ (324).

Rašto liudijimą, kuriuo Dievo žodis paliudija pats save, ir tikinčiųjų liudijimą gyvenimu sieja artimas ryšys.

Vienas aprėpia kitą ir vienas veda prie kito. Krikščioniškuoju liudijimu perteikiamas žodis, paliudytas jau Rašte. Raštas savo ruožtu paaiškina liudijimą, kurį savo gyvenimu turi teikti krikščionys. Tad tie, kurie sutinka įtikinamus Evangelijos liudytojus, gali konstatuoti, kad Dievo žodis jį priimančiuosiuose veiksmingas.

98. Turint prieš akis tokį liudijimo ir žodžio abipusiškumą, tampa suprantama tai, ką popiežius Paulius VI pasakė apaštališkajame paraginime *Evangelii nuntiandi*. Mūsų atsakomybė neapsiriboja visuotinai pripažįstamų vertybių pasiūla, priešingai, ji reikalauja ir išreikštai skelbti Dievo žodį. Tik tada ištikimai vykdome Kristaus priesaką: „Geroji Naujiena, skelbiama liudijant gyvenimu, anksčiau ar vėliau turės būti skelbiama gyvenimo žodžiu. Evangelizacija nėra tikra, jei nėra skelbiami Jėzaus Nazariečio, Dievo Sūnaus, vardas, mokymas, pažadai, Karalystė ir slėpinys“ (325).

Tai, kad Dievo žodžio skelbimą turi lydėti liudijimas gyvenimu, krikščionys žinojo nuo pradžių. Pats Kristus yra ištikimas ir patikimas liudytojas (plg. *Apr* 1, 5; 3, 14), tiesos liudytojas (plg. *Jn* 18, 37). Čia norėčiau paminėti nesuskaičiuojamus liudijimus, mūsų išgirstus Sinodo asamblėjoje. Mus labai sujaudino pranešimai tų, kurie, nors ir patirdami krikščionybei priešiškus režimus ar tikėjimo persekiojimą, ryškiai paliudijo Evangeliją.

Visa tai mūsų neturi baiminti. Pats Jėzus savo mokiniams yra pasakęs: „Tarnas ne didesnis už šeimnininką! Jei persekiojo mane, tai ir jus persekios“ (*Jn* 15, 20). Todėl kartu su visa Bažnyčia norėčiau kelti aukštyn į Dievą šlovintimo himną už liudijimą tokios gausybės brolių ir seserų, kurie ir šiais mūsų laikais atidavė gyvybę, kad perteiktų Dievo meilę, mums apreikštą nukryžiuotame ir prisikėlusiam Kristuje. Be to, visos Bažnyčios vardu dėkoju krikščionims, kurie, nepaisydami kliūčių ir persekiojimų dėl Evangelijos, nenuleidžia rankų. Sykiu tvirtą solidarumą reiškiamo tų krikščioniškųjų bendruomenių tikintiesiems, kurie – pirmiausia Azijoje ir Afrikoje – šiais laikais dėl tikėjimo rizikuoja netekti gyvybės ar būti išstumti į visuomenės paribį. Čia susiduriame su tikrąja Evangelijos dvasia – Evangelijos, skelbiančios, kad palaiminti tie, kurie persekiojami dėl Viešpaties Jėzaus (plg. *Mt* 5, 11). Drauge nepaliaujamai turime garsiai raginti, kad visų tautų vyriausybės garantuotų sąžinės ir religijos laisvę, taip pat laisvę viešai liudyti savo tikėjimą (326).

DIEVO ŽODIS IR PASTANGOS PASAULYJE

Tarnauti Jėzui jo „mažiausiuose broliuose“ (Mt 25, 40)

99. Dievo žodis apšviečia žmogaus buvimą ir ragina sąžinę giliai peržiūrėti savo gyvenimą, nes visa žmo-

nijos istorija bus teisiama Dievo: „Kai ateis Žmogaus Sūnus savo šlovėje ir kartu su juo visi angelai, tada jis atsisės savo garbės soste. Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės“ (*Mt* 25, 31–32). Mūsų laikais neretai paviršutiniškai neįvertiname praeinančio akimirksnio svarbos, tarsi jis būtų nereikšmingas ateičiai. O Evangelija, priešingai, primena, kad svarbi ir intensyviai išgyventina kiekviena mūsų gyvenimo akimirka, suvokiant, jog kiekvienam teks už savo gyvenimą atsiskaityti. Mato evangelijos 25-ajame skyriuje Žmogaus Sūnus visa, kas buvo padaryta ar nepadaryta jo „mažiausiesiems broliams“ (40. 45), vertina kaip tai, kas buvo padaryta ar nepadaryta jam pačiam: „Aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote, buvau ištroškęs, ir mane pagirdėte, buvau keleivis, ir mane priglaudėte, buvau nuogas – mane apdengėte, ligonis – mane ap-lankėte, kalinys – atėjote pas mane“ (35–36). Pats Dievo žodis pabrėžia būtinybę veikti pasaulyje ir mūsų atsakomybę Kristui, istorijos Viešpačiui. Skelbdami Evangeliją, raginkime vienas kitą daryti gera ir įsipareigoti teisingumo, susitaikymo ir taikos reikalui.

Dievo žodis ir įsipareigojimas siekti teisingumo visuomenėje

100. Dievo žodis akina megzti nuoširdžius ir teisingus santykius ir liudija, kad Dievas labai vertina visas žmogaus pastangas padaryti pasaulį teisingesnį ir gyvenimiškesnį (327). Dievo žodis be apylankų smerkia neteisingumą ir skatina solidarumą bei lygybę (328). Tad Viešpaties žodžio šviesoje pažinkime istorijoje glūdinčius „laiko ženklus“ ir nebijokime įsipareigoti kenčiančiųjų ir egoizmo aukų naudai. Sinodas priminė, kad įsipareigojimas siekti teisingumo ir pasaulio perkeitimo yra esminis evangelizacijos dėmuo. Pasak Pauliaus VI, svarbu „pasiekti, kad Evangelijos galia būtų perkeisti Dievo žodžiui bei išganymo planui prieštaraujantys sprendimo kriterijai, svarbiausios vertybės, interesų objektai, mąstymo įpročiai, įkvėpimo šaltiniai ir gyvenimo modeliai“ (329).

To siekdami Sinodo tėvai pirmiausia kreipėsi į tuos, kurie darbuojasi politinio ir visuomeninio gyvenimo srityje. Jų veiklą pasaulyje turėtų įkvėpti evangelizacija ir Dievo žodžio skleidimas, dirbant dėl tikrojo visų gėrio, gerbiant ir puoselėjant kiekvieno asmens kilnumą. Statydinti teisingesnę visuomenę, žinoma, nėra tiesioginė Bažnyčios užduotis, net jei tenka teisė ir pareiga reikšti nuomonę etiniais ir moraliniais klausimais, susijusiais su žmonių ir tautų gerove. Imtis tiesioginės visuomeninės ir politinės veiklos yra pirmiausia tikinčių pasauliečių, išugdytų Evangelijos mokykloje, užduotis. Todėl Sinodas siūlo skatinti tinkamą ugdymą vadovaujantis Bažnyčios socialinio mokymo principais (330).

101. Be to, norėčiau atkreipti dėmesį, kaip svarbu yra ginti ir skatinti kiekvieno žmogaus teises, besiremiančias prigimtinę teisę, kuri įrašyta į žmogaus širdį ir, kaip tokia, yra „visuotinai galiojanti, nepažeidžiama ir neatimama“ (331). Bažnyčia trokšta, kad šias teises patvirtinant būtų veiksmingiau pripažintas ir visuotinai skatinamas žmogaus kilnumas (332). Šią žymę savo kūriniui įspaudė Dievas Kūrėjas, o Jėzus Kristus įsikūnijimu, mirtimi ir prisikėlimu priėmė bei atpirko. Todėl Dievo žodžio plitimas paskatins tik dar labiau pripažinti bei gerbti šias teises (333).

Dievo žodžio skelbimas, tautų susitaikymas ir taika tarp jų

102. Tarp įvairialypių įsipareigojimų Sinodas primygtinai siūlė skatinti susitaikymą ir taiką. Šiandienėmis aplinkybėms kaip niekada svarbu iš naujo atrasti Dievo žodį kaip susitaikymo ir taikos versmę, nes jame Dievas viską su savimi sutaikina (plg. 2 Kor 5, 18–20; Ef 1, 10): Kristus yra „mūsų sutaikinimas“, jis sugriauna skiriančią priešiško sieną. Sinode daugelis paliudijo žiaurius bei kruvinus konfliktus ir įtampas mūsų planetoje. Dar kartą norėčiau pabrėžti, kad religija niekada nevalia pateisinti nepakantos ar karų. Negalima smurtauti Dievo vardu (334)! Kiekviena religija turi akinti tinkamai naudotis protu ir skatinti etines vertybes, statydinančias piliečių sugyvenimą.

Likdami ištikimi nukryžiuotame ir prisikėlusiam Jėzuse Kristuje Dievo atliktam sutaikinimo darbui, katalikai ir visi geros valios žmonės privalo stengtis būti susitaikymo pavyzdžiais, padedančiais kurti teisingą ir taikią visuomenę (335). Niekada nevalia užmiršti: „Kur žmogaus žodžiai tampa bejėgiai, nes juos nustelbia smurto ir ginklų triukšmas, pranašiška Dievo žodžio galia nesumenksta ir mums vis kartoja, kad taika galima ir kad mes turime būti susitaikymo bei taikos įrankiai“ (336).

Dievo žodis ir veikloji artimo meilė

103. Įsipareigojimas siekti teisingumo, susitaikymo ir taikos galiausiai šaknijasi ir atbaigiamas Kristuje mums apreikštoje meilėje. Klausydamiesi liudijimų Sinodo metu, labiau atkreipėme dėmesį į ryšį tarp meilės kupino įsiklausymo į Dievo žodį ir nesavanaudiško tarnavimo broliams; visiems tikintiesiems privalu suvokti būtinybę „išgirstą žodį paversti meilės judesiais, nes tik taip Evangelijos skelbimas tampa įtikinamas, nepaisant visų žmogiškųjų silpnybių“ (337). Jėzus vaikščiojo po pasaulį ir darė gera (plg. *Apd* 10, 38). Noriai klausantis Dievo žodžio Bažnyčioje, pabunda „meilė ir teisingumas visų, pirmiausia vargšų, atžvilgiu“ (338). Niekada nevalia užmiršti: „Meilė – *caritas* – visada bus būtina, taip pat tei-

singoje visuomenėje. <...> Kas nori atsisakyti meilės, tas rengiasi nusigręžti nuo žmogaus kaip žmogaus“ (339). Todėl visus tikinčiuosius raginu dažnai apmąstyti apaštalo Pauliaus himną meilei ir semtis iš jo įkvėpimo: „Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu priitaria tiesai. Jis visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria. Meilė niekada nesibaigia“ (1 Kor 13, 4–8).

Tad Dievo meilėje besišaknijanti artimo meilė reikalauja mūsų nuolatinio įsipareigojimo – kaip individų ir bažnytinės bendruomenės, vietinės ir visuotinės. Šv. Augustinas teigia: „Tai, kad Įstatymo ir visų dieviškųjų raštų išpildymas – meilė, yra pagrindinė išvalga. <...> Tad kas tariasi iki galo ar bent iš dalies supratęs Raštą, bet nesistengia, tai supratęs, augti šia dviguba meile Dievui ir artimui, tas parodo, kad jo dar nėra supratęs“ (340).

Dievo žodžio skelbimas ir jaunimas

104. Ypatingą dėmesį Sinodas skyrė Dievo žodžio skelbimui jaunosioms kartoms. Jaunuoliai jau dabar yra aktyvūs Bažnyčios nariai ir jos ateitis. Jie dažnai būna spontaniškai atviri Dievo žodžiui ir *nuoširdžiai trokšta pažinti Jėzų*. Juk jaunystėje nenumaldomai ir nuoširdžiai kyla klausimų dėl prasmės ir gyvenimo krypties. Į šiuos klausimus tikrai atsakyti gali tik Dievas. Dėmesys jaunuoliams reikalauja drąsaus ir aiškaus skelbimo; turime jiems padėti išsiugdyti pasitikėjimą Šventuoju Raštu ir gerai jį pažinti, kad jis būtų tartum kompasas, rodantis kryptį, kuria reikėtų žengti (341). Todėl jiems reikia liudytojų ir mokytojų, juos lydinčių bei mokančių mylėti Evangeliją ir ją perteikti pirmiausia savo bendraamžiams, taip patiems tampant tikrais ir įtikinamais skelbėjais (342).

Siekiant pasiūlyti jaunuoliams paspirtį ir kryptį priimant sprendimus, kaip gyventi, taip pat ir dėl visiško savęs pašventimo Dievui, Dievo žodis pateiktinas išryškinant jo sąsają su pašaukimu (343). Autentiškų pašaukimų į pašvęstąjį gyvenimą ir kunigystę derlinga dirva yra tikėjimo kupinas sąlytis su Dievo žodžiu. Šiandien norėčiau dar kartą pakartoti savo pontifikato pradžioje išreikštą kvietimą plačiai atlapoti duris Kristui: „Tas, kas įsileidžia Kristų, nepraranda nieko, absoliučiai nieko, kas daro gyvenimą laisvą, gražų ir didį. Ne! Tik tokioje draugystėje atsiveria gyvenimo durys. Tik tokioje draugystėje atsiskleidžia didžiulis žmogiškosios būties potencialas. <...> Brangūs jaunuoliai, <...> Nebijokite Kristaus! Jis nieko neatima ir duoda viską. Kas jam save atiduoda, tas viską atgauna šimteriopai. Taip, atverkite, plačiai atlapokite duris Kristui – tada atrasite tikrąjį gyvenimą!“ (344).

Dievo žodžio skelbimas ir migrantai

105. Dievo žodis gręžia mus į istoriją ir joje dygstančią naujybę. Todėl Sinodas, turėdamas prieš akis Bažnyčios misiją evangelizuoti, atkreipė dėmesį ir į sudėtingą migracinių judėjimų reiškinį, mūsų dienomis įgijusį nematytą mastą. Čia kyla keblumų dėl tautų saugumo ir priėmimo tų, kurie ieško prieglobsčio, geresnių gyvenimo sąlygų, sveikatos ir darbo. Daug žmonių, nepažįstančių Kristaus ar iškreiptai jį įsivaizduojančių, įsikuria krikščioniškosios tradicijos šalyse. Sykiu žmonės, priklausantys krikščionių tikėjimo paženklintoms tautoms, emigruoja į šalis, kurioms reikia Kristaus skelbimo ir naujosios evangelizacijos. Tokios situacijos teikia naujų galimybių Dievo žodžiui skleisti. Šiuo atžvilgiu Sinodo tėvai patvirtino, kad migrantai turi teisę klausytis jiems siūlomoms, bet neprimetamos *kerigmos*. Jeigu jie krikščionys, tai jiems būtina tinkama pastoracinė paspirtis tikėjimui stiprinti ir patiems tapti Evangelijos žinios perteikėjais. Suvokdamos reiškinio sudėtingumą, visos su tuo susiduriančios vyskupijos turėtų nusiteikti migracinius judėjimus laikyti ir proga atrasti naujų buvimo ir skelbimo formų ir, kiek leidžia galimybės, šiuos žmones tinkamai priimti ir pastiprinti, idant jie, palytėti Gerosios Naujienos, patys galėtų tapti Dievo žodžio skelbėjais ir prisikėlusio Kristaus, pasaulio vilties, liudytojais (345).

Dievo žodžio skelbimas ir kenčiantieji

106. Darbuodamiesi Sinodo tėvai iš akių neišleido ir būtinybės skelbti Dievo žodį visiems, kuriuos slegia fizinė, psichinė ar dvasinė kančia. Juk skausmo akimirka žmogaus širdyje ypač aštriai kyla *klausimų dėl galutinės gyvenimo prasmės*. Žmogaus žodžiui skausmo ir kančios slėpinio akivaizdoje, regis, nutylant, o mūsų visuomenei gyvybę tevertinant tik tada, kai gyvenimas atitinka tam tikrą našumo ir gerovės standartą, Dievo žodis mums apreiškia, kad švelni Dievo meilė slėpingai „gaubia“ ir tokias gyvenimo aplinkybes. Tikėjimas, gimstantis iš susitikimo su Dievo žodžiu, leidžia suvokti, jog *žmogaus gyvenimas vertas visapusiškai gyventi ir tada, kai susilpnintas kančios*. Dievas sukūrė žmogų laimei ir gyvenimui, o liga ir mirtis įžengė į pasaulį dėl nuodėmės (plg. *Išm* 2, 23–24). Tačiau gyvybės Tėvas yra žmogaus tobulas gydytojas, kupinas meilės, jis nuolat pasilenkia prie kenčiančios žmonijos. Dievo artybės žmogaus kančiai viršūnę išvystame pačiame Jėzuje. Jis yra „įsikūnijęs Žodis. Jis su mumis kentėjo, mirė. Savo kančia ir mirtimi iki galo prisiėmė ir perkeitė mūsų silpnumą“ (346).

Jėzaus artumas kenčiantiesiems nenutrūko: jis tęsiasi laike Šventosios Dvasios dėka per Bažnyčios misiją, žodį ir sakramentus, geros valios žmones, pagalbos veiklą, bendruomenių skatinamą brolišką meilę, ir per tai at-

skleidžiamas tikrasis Dievo veidas bei jo meilė. Sinodas padėkojo Dievui už šviesų, dažnai neregimą liudijimą daugybės krikščionių – kunigų, vienuolių ir pasauliečių, kurie paskolino ir tebeskolina Kristui, tikrajam kūno ir sielos gydytojui, savo rankas, akis ir širdis! Jis taip pat ragina ir toliau rūpintis sergančiais žmonėmis ir nešti jiems žodyje ir Eucharistijoje glūdinį Viešpaties Jėzaus gaivinantį artumą. Jiems turėtų būti padedama skaityti Šventąjį Raštą ir suvokti, kad kaip tik jų būklė leidžia jiems ypatingu būdu dalyvauti atperkamojoje Kristaus kančioje dėl pasaulio išganymo (plg. *2 Kor* 4, 8–11. 14) (347).

Dievo žodžio skelbimas ir vargdieniai

107. Šventasis Raštas liudija ypatingą Dievo meilę vargdieniams ir stokojuojantiems (plg. *Mt* 25, 31–46). Sinodo tėvai dažnai atkreipė dėmesį į būtinybę ganytojų ir bendruomenių pastangas skelbti Evangeliją visur gręžti į šiuos mūsų brolius ir seseris. Juk „pirmutiniai, turintys teisę į Evangelijos skelbimą, yra vargdieniai, kuriems reikia ne tik duonos, bet ir gyvybės žodžių“ (348). Artimo meilės diakonija, kurios mūsų Bažnyčiose niekada negali trūkti, turi būti visados susijusi su Dievo žodžio skelbimu ir šventųjų slėpinių šventimu (349). Sykiu būtina pripažinti ir pabrėžti, kad ir patys vargdieniai yra evangelizuotajai. Biblijoje tikrasis vargdienis yra tas, kuris visiškai pasitiki Dievu, ir pats Jėzus Evangelijoje vadina juos palaimintais, nes „jų yra dangaus karalystė“ (*Mt* 5, 3; plg. *Lk* 6, 20). Viešpats giria paprastą širdį tų, kurie Dievą laiko tikruoju turtu ir savo viltis deda į jį, o ne į šio pasaulio gėrybes. Bažnyčia nevalia nuvilti vargdienių: „Ganytojai pašaukti į juos įsiklausyti, iš jų mokytis, vadovauti jų tikėjimui ir akinti imtis atsakomybės už savo gyvenimą“ (350).

Bažnyčia taip pat žino, kad egzistuoja *neturtas*, puoselėtinas ir laisvai pasirinktinis kaip dorybė, – tai rodo daugelio šventųjų pavyzdys – ir *vargas*, kuris dažnai yra neteisingumo ir savanaudiškumo, skurdo ir bado paženklintas bei konfliktus kurstantis vargas. Bažnyčia, skelbdama Dievo žodį, suvokia, kad tarp „pasirinktino“ ir „įveiktino“ neturto skatintina „dorybės apytaka“. Tad „paprastumas ir solidarumas vėl atrastini kaip vertybės, atitinkančios Evangeliją ir sykiu esančios visuotinės <...>. Tai sąlygoja teisingus ir saikingus pasirinkimus“ (351).

Dievo žodis ir kūrinijos apsauga

108. Dievo žodžio reikalaujamas angažavimasis pasaulyje verčia mus naujomis akimis pažvelgti į visą Dievo sukurtą kosmosą, jau dabar nešiojantį pėdsakus Žodžio, per kurį visa buvo sukurta (plg. *Jn* 1, 3). Kaip tikintiesiems ir Evangelijos skelbėjams mums tenka atsakomybė ir už kūriniją. Atskleisdamas Dievo planą kosmo-

so atžvilgiu, Apreiškimas mus taip pat akina smerkti klaidingas žmogaus nuostatas, kai daiktai laikomi ne Kūrėjo atspindžiu, bet gryna materija, kuria galima nevaržomai manipuliuoti. Šiuo atveju žmogui stinga esminio kuklumo, leidžiančio jam pripažinti kūrinią kaip Dievo dovaną, priimtina ir naudotina vadovaujantis jo planu. Priešingai, žmogaus, gyvenančio taip, tarsi Dievo nebūtų, arogantiškumas veda prie gamtos išnaudojimo ir bjaurėjimo, nes ji nesuvokiama kaip kuriamojo Žodžio kūrinys. Šiame teologiniame kontekste norėčiau paminėti Sinodo tėvų ištaras, kuriomis jie priminė, kad „Šventajame Rašte ir gyvojoje Bažnyčios tradicijoje paliudyto Dievo žodžio priėmimas leidžia naujai pažvelgti į daiktus ir skatina autentišką ekologiją, kurios giliausia šaknis yra tikėjimo klusnumas <...> (ir) plėtoja atnaujintą teologinį jautrumą visų Kristuje sukurtų daiktų gerumui“ (352). Žmogus iš naujo ugdytinas pajauti nuostabą ir pripažinti tikrąjį grožį, pasirodantį sukurtuosiuose daiktuose (353).

DIEVO ŽODIS IR KULTŪRA

Kultūros vertė žmogaus gyvenimui

109. Jono žinia apie Žodžio išsikūnijimą atskleidžia neišardomą ryšį tarp *Dieviškojo žodžio ir žmogiškųjų žodžių*, kuriais jis perteikiamas. Santykį tarp Dievo žodžio ir kultūros Sinodas gvildeno būtent tokių svarstymų kontekste. Juk Dievas žmogui apsieiškia ne abstrakčia forma, bet pasinaudoja kalbomis, įvaizdžiais ir posakiais, susijusiais su įvairiomis kultūromis. Toks vaisingas santykis gausiai paliudytas Bažnyčios istorijoje. Dėl evangelizacijos pasklidimo bei išsiskynimo įvairiose kultūrose ir Vakarų kultūros naujausios raidos šis santykis šiandien žengia į naują stadiją. Tai pirmiausia reikalauja pripažinti kultūros, kaip tokios, reikšmę kiekvieno žmogaus gyvenimui. Kultūros reiškiny su savo daugialypiais aspektais iškyla kaip pamatinis žmogiškosios patirties elementas: „Žmogus visada gyvena pagal savo kultūrą, kuri savo ruožtu kuria tarp žmonių jiems būdingą ryšį ir sąlygoja socialinį žmogaus gyvenimo pobūdį“ (354).

Dievo žodis šimtmečių tėkmėje teikė įkvėpimo įvairioms kultūroms ir pagimdė pagrindines moralines vertybes, iškilias menines raiškos formas ir pavyzdingas gyvenimas (355). Atsižvelgdamas į atnaujintą Biblijos ir kultūros susitikimą, visiems kultūros darbuotojams norėčiau dar kartą patvirtinti, kad jie neturi bijoti atsiverti Dievo žodžiui, nes jis niekada negriauna tikrosios kultūros, bet nuolatos akina ieškoti vis tinkamesnių ir reikšmingesnių žmogiškosios raiškos formų. Kad tarnautų žmogui, kiekviena tikra kultūra turi būti atvira transcendencijai, vadinasi, galiausiai Dievui.

Biblija kaip didysis kultūrų kodeksas

110. Sinodo tėvai pabrėžė, jog tarp kultūros darbuotojų svarbu skatinti tinkamą Biblijos pažinimą, taip pat sekuliarizuotose aplinkose ir tarp netikinčiųjų (356); Šventajame Rašte glūdi antropologinės ir filosofinės vertybės, teigiamai paveikusios visą žmoniją (357). Būtina visapusiškai atgauti Biblijos kaip didžiojo kultūrų kodekso prasmę.

Biblijos pažinimas mokyklose ir universitetuose

111. Ypatinga Dievo žodžio ir kultūrų susitikimo sritis yra mokykla ir universitetas. Ganytojams privalu ypač rūpintis tomis sritimis ir skatinti gilų Biblijos pažinimą, kad jos vaisingas kultūrinis poveikis išryškėtų ir šiaudien. Katalikiški studijų centrai – tai reikia pripažinti – savitai prisideda prie kultūros ir mokymo skatinimo. Nevalia išleisti iš akių nė *tikybos mokymo*; mokytojus privalu rūpestingai parengti. Tikybos mokymas dažnai suteikia mokiniams nepakartojamą progą prisiliesti prie tikėjimo žinios. Pagirtina, kai tokiose pamokose skatinamas Šventojo Rašto pažinimas įveikiant senus bei naujus prietarus ir mėginant perteikti jo tiesą (358).

Šventasis Raštas meninės raiškos įvairovėje

112. Santykis tarp Dievo žodžio ir kultūros pasireiškia įvairaus pobūdžio kūriniuose, pirmiausia *meno pasaulyje*. Todėl didžioji Rytų ir Vakarų tradicija visada labai vertino Šventojo Rašto įkvėptas menines apraiškas, pavyzdžiui, vaizduojamojo meno ir architektūros, literatūros ir muzikos. Prieš akis taip pat turiu *ikonų*, iš Rytų tradicijos paplitusių po visą pasaulį, senovinę kalbą. „Grožį išimylėjusiems“ menininkams, įkvėpimo ieškantiems šventuosiuose tekstuose, visa Bažnyčia kartu su Sinodo tėvais reiškia padėką, pagarbą ir susižavėjimą. Jie prisidėjo prie mūsų bažnyčių papuošimo, mūsų tikėjimo šventimo, liturgijos praturtinimo ir kartu daugelis padėjo neregimąją ir amžinąją tikrovę padaryti kažkaip suvokiamą laike ir erdvėje (359). Kompetentingas institucijas raginu skatinti Bažnyčioje rimtą menininkų ugdymą Šventojo Rašto atžvilgiu, vadovaujantis Bažnyčios gyvąja tradicija ir magisteriumu.

Dievo žodis ir visuomenės komunikavimo priemonės

113. Su santykiu tarp Dievo žodžio ir kultūrų susijęs ir dėmesingas bei protingas naudojimas senosiomis ir naujosiomis visuomenės komunikavimo priemonėmis. Sinodo tėvai rekomendavo tinkamiau pažinti šias priemones: būtina atsižvelgti į jų sparčią plėtrą bei įvairius sąveikos lygmenis ir labiau stengtis įgyti kompetencijos įvairiose srityse, pirmiausia *naujųjų žiniasklaidos priemo-*

nių, pavyzdžiui, *internetu*. Bažnyčia jau gana reikšmingai įsitraukusi į masinio komunikavimo pasaulį, o Bažnyčios magisteriumas nuo Vatikano II Susirinkimo šia tema ne kartą yra pareiškęs savo nuomonę (360). Pastangos įgyti naujų metodų Evangelijos žiniai perteikti neatsiejamos nuo nuolatinio tikinčiųjų siekio evangelizuoti. Šiandien komunikavimas aprėpia visą planetą, todėl naują reikšmę įgyja Kristaus raginimas: „Ką jums kalbu tamsoje, sakykite vidur dienos, ir ką šnibždu į ausį, garsiai skelbkite nuo stogų“ (Mt 10, 27). Dievo žodis skleistas ne tik spausdintu pavidalu, bet ir kitomis komunikavimo priemonėmis (361). Todėl kartu su Sinodo tėvais norėčiau padėkoti katalikams, kompetentingai siekiantiems reikšmingo dalyvavimo žiniasklaidoje ir raginu tam dar plačiau ir kvalifikučiau įsipareigoti (362).

Tarp įvairių naujų masinio komunikavimo formų vis didesnė reikšmė tenka *internetui*. Jis teikia naują forumą Evangelijai skelbti, tačiau sykiu privalu suvokti, kad virtualus pasaulis niekada negali pakeisti realaus ir kad evangelizacijai *naujųjų žiniasklaidos priemonių* siūlomas *virtualumas* reikšmingiems ryšiams užmegzti bus naudingas tik tada, kai tai baigsis *asmeniniu susitikimu*, kuris, kaip toks, nepamainomas. *Internetu* pasaulyje, kur milijardai vaizdų sumirga milijonuose ekranų visoje žemėje, turi pasirodyti Kristaus veidas ir pasigirsti jo balsas, „nes kur nėra vietos Kristui, ten nėra vietos ir žmogui“ (363).

Biblija ir įkultūrinimas

114. Įsikūnijimo slėpinys mums rodo, viena vertus, kad Dievas visada apreiškia save konkrečioje istorijoje, pasitelkdamas joje įrašytus kultūrinius kodeksus, ir, kita vertus, kad tas pats Žodis turi būti perteikiamas kitoms kultūroms, perkeisdamas jas iš vidaus per tai, ką popiežius Paulius VI pavadino *kultūrų evangelizacija* (364). Dievo žodis, kaip ir krikščionių tikėjimas apskritai, taip atskleidžia savo iš pagrindų tarpkultūrinį pobūdį; jis geba susitikti su įvairiomis kultūromis ir įgalinti jas susitikti viena su kita (365).

Šiame kontekste tampa suprantama ir Evangelijos *įkultūrinimo* vertė (366). Bažnyčia tvirtai įsitikinusi, kad Dievo žodžiui būdingas gebėjimas pasiekti visus žmones jų atitinkamoje kultūrinėje aplinkoje: „Šis įsitikinimas kyla iš pačios Biblijos, kuri jau nuo Pradžios knygos pasuka visuotinumą kryptimi (Pr 1, 27–28), tęsia ją palaiminimu, pažadėtu visoms tautoms per Abraomą ir jo palikuonis (Pr 12, 3; 18, 18), ir galutinai patvirtina skelbdama krikščioniškąją Evangeliją *visoms tautoms*“ (367). Todėl įkultūrinimas nepainiotinas su paviršutinišku pritaikymu ar sinkretine painiava, kai Evangelijos savitumas susilpninamas, kad ji būtų lengviau priimama (368). Tikra-

sis įkultūrinimo pavyzdys yra pats Žodžio įsikūnijimas: „*Akultūracija* arba *įkultūracija* tik tada tikrai yra Žodžio įsikūnijimo atspindys, kai kultūra, perkeista ir iš naujo sukurta Evangelijos, iš savo pačios gyvosios tradicijos pagimdo originalias gyvenimo, šventimo ir mąstymo raiškos formas“ (369), būdama raugas vietinėje kultūroje, sudaigindama *semina Verbi* ir visa, kas joje teigiama, ir atverdama ją Evangelijos vertybėms“ (370).

Biblijos vertimai ir skleidimas

115. Dievo žodžio įkultūrinimas yra būtina Bažnyčios misijos pasaulyje dalis, taigi svarbiausias šio proceso momentas yra Biblijos skleidimas verčiant ją į įvairias kalbas. Čia visada reikia turėti prieš akis, kad Rašto vertimas prasidėjo jau Senojo Testamento laikais, „hebrajišką Biblijos tekstą žodžiu verčiant į aramėjų kalbą (Neh 8, 8. 12) ir vėliau raštu į graikų. Vertimas iš tiesų visuomet yra daugiau negu paprastas pradinio teksto perrašymas. Perėjimas iš vienos kalbos į kitą neišvengiamai reiškia kultūrinės aplinkos pokytį: sąvokos nėra tapačios, skiriasi simbolių reikšmė, nes jie susiję su kitokiomis mąstymo tradicijomis ir kitokiais gyvenimo būdais“ (371).

Sinodo metu teko konstatuoti, kad kai kurios vietinės Bažnyčios dar neturi į savo kalbą išsivertusios visos Biblijos. Daug tautų šiandien jaučia Dievo žodžio alkį ir troškulį, nes „durys į Šventąjį Raštą“ joms dar nėra atvertos taip „plačiai“, kaip to pageidavo Vatikano II Susirinkimas (372)! Todėl, Sinodo nuomone, labai svarbu ugdyti specialistus, atsidėsančius Biblijos vertimui į įvairias kalbas (373). Raginu į tai investuoti lėšų. Ypač siūlau remti Katalikų Biblijos federacijos pastangas, kad Šventojo Rašto vertimų vis daugėtų ir jis vis labiau plisėtų (374). Atsižvelgiant į darbo pobūdį, kiek įmanoma, bendradarbiautina su įvairiomis Biblijos draugijomis.

Dievo žodis įveikia kultūrų ribas

116. Aptardama santykį tarp Dievo žodžio ir kultūrų, Sinodo asamblėja jautė poreikį dar kartą patvirtinti tai, ką pirmieji krikščionys galėjo patirti Sekminių dieną (plg. *Apd 2, 1–13*). Dieviškasis žodis geba prasiskverbti į įvairias kultūras bei kalbas ir ten reikštis, tačiau tas pats Žodis įveikia pavienių kultūrų ribas ir tarp įvairių tautų kuria bendrystę. Viešpaties žodis mus kviečia siekti vis didesnės bendrystės. „Paliekame savo ribotą patirtį ir įžengiame į tikrai visuotinę tikrovę. Vienydami su Dievo žodžiu, vienijamės su Dievo žodžiu gyvenančia Bažnyčia. <...> Tai reiškia, peržengiant savo individualią kultūrą, leisti į visus sujungiantį, suvienijantį, visus broliais padarantį visuotinumą“ (375). Taigi Dievo žodžio skelbimas pirmiausia reikalauja patiems vis iš nau-

jo iškeliauti, atsisakyti savo matų ir ribotų vaizdinių, kad mumyse atsirastų vietos Kristaus buvimui.

DIEVO ŽODIS IR DIALOGAS TARP RELIGIJŲ

Tarpreliginio dialogo vertė

117. Susitikimą, dialogą ir bendradarbiavimą su visais geros valios žmonėmis, ypač su įvairių religinių žmonių tradicijų sekėjais, Bažnyčia laiko esmine Dievo žodžio dalimi, sykiu vengdama sinkretizmo bei reliatyvizmo ir paisydama gairių, nurodytų Vatikano II Susirinkimo deklaracijoje *Nostra aetate* ir išplėtotų vėlesnių popiežių magisteriumo (376). Mūsų laikams būdingas spartus globalizacijos procesas verčia mus gyventi artimiau susiliečiant su kitų kultūrų bei religijų žmonėmis. Tai apvaizdos dovanota proga parodyti, kad autentiškas religinis jausmas gali tarp žmonių skatinti visuotinės brolybės santykius. Labai svarbu, kad religijos mūsų sekularizuotoje visuomenėje galėtų žadinti mąstyseną, laikančią visagalį Dievą viso gėrio pagrindu, neišsemiamu moralinio gyvenimo šaltiniu ir gilaus visuotinės brolybės pojūčio paspirtimi.

Pavyzdžiui, krikščionių-judėjų tradicijoje išpūdingai paliudijama Dievo meilė visoms tautoms: sandora su Nojumi jis jas visas suvienija apkabindamas vienu plačiu glėbiu, kurį simbolizuoja lankas debesyje (plg. *Pr* 9, 13. 14. 16), ir, anot pranašų, trokšta suburti į vieną vienintelę visuotinę šeimą (plg. *Iz* 2, 2 ir t.; 42, 6; 66, 18–21; *Jer* 4, 2; *Ps* 47). Artimo ryšio tarp santykio su Dievu ir meilės kiekvienam žmogui etikos liudijimų yra daugelyje didžiųjų religinių tradicijų.

Dialogas tarp krikščionių ir musulmonų

118. Tarp įvairių religijų Bažnyčia su pagarba žvelgia į musulmonus, pripažįstančius egzistuojant vienatinį Dievą (377). Jie remiasi Abraomu ir garbina Dievą malda, išmaldomis ir pasninku. Mes pripažįstame, kad islamo tradicijoje yra daug bibliinių personažų, simbolių ir temų. Tęsdamas reikšmingą popiežiaus Jono Pauliaus II veiklą, linkiu, kad krikščionių ir musulmonų prieš daugelį metų užmegzti pasitikėjimo kupini tarpusavio santykiai nenutrūktų ir toliau plėtotųsi nuširdžiu ir pagarbiu dialogu (378). Sinodas palinkėjo šiame dialoge išsamiau aptarti pagarbą gyvybei kaip pagrindinei vertybei, neatimamas vyro ir moters teises ir jų vienodą kilnumą. Paisydamos perskyros tarp socialinės politinės ir religinės tvarkos, religijos privalo prisidėti prie bendrojo gėrio. Sinodas prašo, jog vyskupų konferencijos ten, kur atrodo tinkama ir naudinga, remtų krikščionių ir musulmonų susitikimus, skirtus geresniam vieni kitų pažinimui, per tai skatinant ver-

tybes, kurių visuomenei reikia, kad ji galėtų taikiai ir pozityviai sugyventi (379).

Dialogas su kitomis religijomis

119. Šia proga, be to, norėčiau išreikšti Bažnyčios pagarbą įvairių žemynų senosioms religijoms ir dvasinėms tradicijoms; jose glūdi vertybių, galinčių daug prisidėti prie asmenų bei tautų tarpusavio supratimo (380). Dažnai konstatuojame, kad mūsų vertybės paprastai sutampa su vertybėmis, pateikiamomis jų religinėse knygose, kaip antai, pagarba gyvybei, kontempliacija, tyła, paprastumas – budizme; šventybės pajauta, auka ir pasninkas – induizme; šeimos ir visuomenės vertybės – konfucionizme. Ir kitose religinėse patirtyse regime sąžiningą domėjimąsi Dievo, pripažįstamo Kūrėju, transcendencija, pagarba gyvybei, santuokai ir šeimai, stiprų solidarumo jausmą.

Dialogas ir religijos laisvė

120. Vis dėlto dialogas nebūtų vaisingas, jei jis neapimtų ir autentiškos pagarbos kiekvienam asmeniui, kad jis galėtų laisvai praktikuoti savo religiją. Pritardamas įvairių religijų sekėjų bendradarbiavimui, Sinodas taip pat primena būtinybę „tikrai visiems tikintiesiems garantuoti laisvę privačiai ir viešai išpažinti savo religiją, taip pat sąžinės laisvę“ (381). Juk „pagarba ir dialogas reikalauja abipusiškumo visose srityse, pirmiausia susijusiose su pagrindinėmis laisvėmis ir konkrečiai su religijos laisve. Tai prisideda prie taikos ir tautų tarpusavio supratimo“ (382).

PABAIGA

Galutinis Dievo žodis

121. Baigdamas šiuos apmąstymus, kuriais norėjau apibendrinti ir pagilinti Vyskupų sinodo XII eilinės generalinės asamblėjos apie Dievo žodį Bažnyčios gyvenime ir misijoje turtus, norėčiau dar kartą paraginti visą Dievo tautą – ganytojus, pašvęstuosius asmenis ir pasauliečius – stengtis vis geriau pažinti Šventąjį Raštą. Niekada nevalia užmiršti, kad *Bažnyčioje skelbiamas, priimamas, švenčiamas ir apmąstomas Dievo žodis* yra bet kurio autentiško ir gyvo krikščioniškojo dvasingumo pagrindas. Taip suintensyvinti santykį su Dievo žodžiu troškime juo labiau, juo geriau suvoksime, kad Rašte ir gyvojoje Bažnyčios tradicijoje prieš mus yra galutinis Dievo žodis apie kosmosą ir istoriją.

Kaip akina kontempliuoti Jono evangelijos prologas, visa būtis paženklinta Žodžio. Žodis išeina iš Tėvo, gyvena tarp savųjų ir grįžta į Tėvo prieglobstį, pasiimdamas su

savim visą „jame ir per jį“ sukurtą kūriniją. Dabar Bažnyčia gyvena savo misija nekantriai laukdama Sužadėtinio eschatologinio pasirodymo: „*Ir Dvasia, ir sužadėtinė kviečia: Ateik!*“ (Apr 22, 17). Tas laukimas niekada nėra pasyvus, jis kupinas misijinio siekio skelbti kiekvieną žmogų išgydantį ir atperkantį Dievo žodį: dar ir šandien prisikėlęs Kristus mums sako: „Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai!“ (Mk 16, 15).

Naujoji evangelizacija ir naujasis klausymasis

122. Todėl mūsų laikai turėtų vis labiau būti naujojo įsiklausymo į Dievo žodį ir *naujosios evangelizacijos* metas. Iš naujo atradami Dievo žodžio centrinę vietą krikščioniškajame gyvenime, sykiu vėl atrandame giliausią prasmę to, kam ragino popiežius Jonas Paulius II – tęsti *missio ad gentes* ir visomis išgalėmis imtis naujosios evangelizacijos, pirmiausia tautose, kur Evangelija dėl paplitusio sekuliarizmo nugrimzdė į užmarštį ar didžiuma žmonių tapo jai abejingi. Šventoji Dvasia tepažadina žmonių Dievo žodžio alkį bei troškulį ir tepašaukia uolių Evangelijos skelbėjų bei liudytojų.

Sekdami didžiuoju tautų apaštalu, kuris, išgirdęs Viešpaties balsą (plg. *Apd* 9, 1–30), iš pagrindų pasikeitė, ir mes išgirskime dieviškąjį Žodį, nuolatos asmeniškai kalbinantį mus čia ir dabar. Apaštalų darbuose pasakojama, kad Šventoji Dvasia pasirinko Paulių ir Barnabą Gerajai Naujienai skelbti ir skleisti (plg. 13, 2). Šventoji Dvasia ir šandien nepaliaujamai pašaukia įsitikinusių ir įtikinamų Viešpaties žodžio klausytojų bei skelbėjų.

Žodis ir džiaugsmas

123. Juo geriau mokame atiduoti save Dieviškojo žodžio dispozicijai, juo labiau galime konstatuoti, kad Sekminių slėpinys ir šandien vyksta Dievo Bažnyčioje. Viešpaties Dvasia ir toliau teikia savo dovanas Bažnyčiai, kad būtume vedami į tiesos pilnatvę, atskleidžia Rašto prasmę ir daro mus įtikinamais išganingo Žodžio skelbėjais pasaulyje. Taip grįžtame prie Jono pirmojo laiško. Dievo žodyje taip pat išgirdome, išvydome ir palytėjome gyvybės Žodį. Per maloną priėmimą skelbimą, kad amžinasis gyvenimas buvo apreikštas, ir dabar suvokiame, jog esame bendrystėje vienas su kitu, su tais, kurie tikėjimo ženklu už mus pirmesni, ir su visais tais, kurie visur pasaulyje klausosi Dievo žodžio, švenčia Eucharistiją, gyvena meilės liudijimu. Tas skelbimas – primeina šv. Jonas – perteiktas mums, kad „mūsų džiaugsmas būtų tobulus“ (1 Jn 1, 4).

Sinodo asamblėja leido mums asmeniškai patirti tai, kas glūdi Jono žinioje: Dievo žodžio skelbimas kuria *bendrystę* ir sukelia *džiaugsmą* – gilų džiaugsmą, trykštantį iš

pačios trejybinio gyvenimo širdies ir pasiekiantį mus per Sūnų. Tas džiaugsmas yra neapsakoma dovana, kurios pasaulis negali duoti. Galima suorganizuoti šventes, bet ne džiaugsmą. Pasak Rašto, džiaugsmas yra Šventosios Dvasios vaisius (plg. *Gal* 5, 22), įgalinantis mus įsiskverbti į Dievo žodį ir pasiekti, kad dieviškasis Žodis įeitų į mus, nešdamas amžinojo gyvenimo vaisius. Šventosios Dvasios galia skelbdami Dievo žodį, trokštame perteikti ir tikrojo džiaugsmo šaltinį – ne paviršutiniško ir laikino džiaugsmo, bet kylančio iš suvokimo, kad tik Viešpats Jėzus turi amžinojo gyvenimo žodžius (plg. *Jn* 6, 68).

Mater Verbi et Mater laetitiae

124. Šis glaudus ryšys tarp Dievo žodžio ir džiaugsmo visiškai išryškėja žvelgiant į Dievo Motiną. Prisiminkime šv. Elzbietos žodžius: „Laiminga įtikėjusi, jog išsipildys, kas Viešpaties jai pasakytą“ (*Lk* 1, 45). Marija laiminga, nes tiki, nes įtikėjo ir, kupina šio tikėjimo, priėmė į savo įščias Dievo Žodį, kad dovanotų jį pasauliui. Žodžio pagimdytas džiaugsmas dabar gali skliti aprėpdamas visus, kurie, kupini tikėjimo, leidžiasi būti perkeičiami Dievo žodžio. Šis klausymosi ir džiaugsmo slėpinys pateikiamas dviejuose Luko evangelijos tekstuose. Jėzus sako: „Mano motina ir mano broliai – tai tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jį vykdo“ (8, 21). O į vienos moters išminios šūktelėjimą, kad palaimintos jį nešiojusios įščios ir maitinusios krūtys, Jėzus atsako atskleisdamas tikrojo džiaugsmo paslaptį: „Dar labiau palaiminti tie, kurie klausosi Dievo žodžio ir jo laikosi“ (11, 28). Jėzus parodo tikrąją Marijos didybę, taip ir kiekvienam iš mūsų atskleisdamas palaimos, kylančios iš klausomo ir vykdomo žodžio, galimybę. Todėl visiems krikščionims primenu, kad mūsų asmeninis ir bendruomeninis santykis su Dievu priklauso nuo Dieviškojo žodžio vis geresnio pažinimo. Galiausiai kreipiuosi į visus žmones, įskaitant tuos, kurie nutolę nuo Bažnyčios, atsisakę tikėjimo ar niekada nėra girdėję skelbimo apie išganymą. Kiekvienam Viešpats sako: „Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi“ (*Apr* 3, 20).

Todėl kiekvieną mūsų gyvenimo dieną teženklina vis naujas susitikimas su Kristumi, žmogumi tapusiu Dievo Žodžiu: jis yra pradžioje ir pabaigoje, ir „visa juo laikosi“ (*Kol* 1, 17). Nutilkime, kad išgirstume ir apmąstytume Viešpaties žodį, idant jis Šventosios Dvasios veikimu per visas mūsų gyvenimo dienas vis iš naujo mumyse apsigyventų, mumyse būtų ir mums kalbėtų. Šitaip Bažnyčia nuolatos atsinaujina bei atjaunėja per Viešpaties žodį, išliekanti per amžius (plg. *1 Pt* 1, 25; *Iz* 40, 8). Tad ir mes galime įsitraukti į didįjį jungtinių dialogą, kuriuo baigiasi Šventasis Raštas: „Ir Dvasia, ir sužadėtinė kviečia: Ateik! Ir kas girdi, teatsiliepia: Ateik!

<...> Tas, kuris šitai liudija, sako: *Taip, aš veikiu ateinu!* Amen. Ateik, Viešpatie Jėzau!“ (Apr 22, 17. 20).

Roma, prie Šventojo Petro, 2010-ųjų, mano pontifikato šeštųjų metų, rugsėjo 30-oji, Šventojo Jeronimo atminimo diena

Nuorodos

- (302) Plg. Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovas. Principai ir gairės (2001 12 17), 197–202: *Ench. Vat.* 20, 2638–2643.
- (303) Plg. *Propositio* 55.
- (304) Plg. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Rosarium Virginis Mariae* (2002 10 16): AAS 95 (2003), 5–36.
- (305) *Propositio* 55.
- (306) Dievo kulto ir sakramentų tvarkos kongregacija. Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadovas. Principai ir gairės (2001 12 17), 207: *Ench. Vat.* 20, 2656–2657.
- (307) Plg. *Propositio* 51.
- (308) Benediktas XVI. Homilija per šv. Mišias Juozapato slėnyje, Jeruzalėje (2009 03 12): AAS 101 (2009), 473.
- (309) Plg. *Epistula* 108, 14: CSEL 55, 324–325.
- (310) *Adversus haereses*, IV, 20, 7: PG 7, 1037.
- (311) Benediktas XVI. Enciklika *Spe salvi* 92007 11 30), 31: AAS 99 (2007), 1010.
- (312) Benediktas XVI. Kreipimasis į kultūros pasaulio atstovus Paryžiaus *Collège des Bernardins* (2008 09 12): AAS 100 (2008), 730.
- (313) Plg. In *Evangelium secundum Matthaeum* 17, 7: PG 13, 1197B; Jeronimas. *Translatio homiliarum Origenis in Lucam*, 36: PL 26, 324–325.
- (314) Plg. Benediktas XVI. Homilija pradedant Vyskupų sinodo XII eilinę generalinę asamblėją (2008 10 05): AAS 100 (2008), 757.
- (315) *Propositio* 38.
- (316) Plg. Pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų kongregacija. Iš naujo pradėti nuo Kristaus: atnaujinti išipareigojimą pašvęstajam gyvenimui trečiajame tūkstantmetyje (2002 03 19), 36: *Ench. Vat.* 21, 488–491.
- (317) *Propositio* 30.
- (318) Plg. *Propositio* 28.
- (319) Plg. *Propositio* 49.
- (320) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptoris missio* (1990 10 07): AAS 83 (1991), 294–340; Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte* (2001 01 06), 40: AAS 93 (2001), 294–295.
- (321) *Propositio* 38.
- (322) Plg. Benediktas XVI. Homilija pradedant Vyskupų sinodo XII eilinę generalinę asamblėją (2008 10 05): AAS 100 (2008), 753–757.
- (323) *Propositio* 38.
- (324) Baigiamoji žinia, IV, 12.
- (325) Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntian-di* (1975 12 08), 22: AAS 68 (1976), 20.
- (326) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Religijos laisvės deklaracija *Dignitatis humanae*, 2.7.
- (327) Plg. *Propositio* 39.
- (328) Plg. Benediktas XVI. Žinia 2009 m. Pasaulinės taikos dienos proga (2008 12 08): *Insegnamenti* IV, 2 (2008), 792–802.
- (329) Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntian-di* (1975 12 08), 19: AAS 68 (1976), 18.
- (330) Plg. *Propositio* 39.
- (331) Plg. Jonas XXIII. Enciklika *Pacem in terris* (1963 04 11), I: AAS 55 (1963), 259.
- (332) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus* (1991 05 01), 47: AAS 83 (1991), 851–852; Jonas Paulius II. Kreipimasis į Jungtinių Tautų generalinę asamblėją (1979 10 02), 13: AAS 71 (1979), 1152–1153.
- (333) Plg. Bažnyčios socialinio mokymo santrauka, 152–159.
- (334) Plg. Benediktas XVI. Žinia 2007 m. Pasaulinės taikos dienos proga (2006 12 08), 10: *Insegnamenti* II, 2 (2006), 780.
- (335) Plg. *Propositio* 8.
- (336) Benediktas XVI. Homilija (2009 01 25): *Insegnamenti* V, 1 (2009), 141.
- (337) Benediktas XVI. Homilija užbaigiant Vyskupų sinodo XII eilinę generalinę asamblėją (2008 10 26): AAS 100 (2008), 779.
- (338) *Propositio* 11.
- (339) Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 28: AAS 98 (2006), 240.
- (340) *De doctrina christiana*, I, 35, 39–36, 40: PL 34, 34.
- (341) Plg. Benediktas XVI. Žinia 2006 m. XXI Pasaulinės jaunimo dienos proga (2006 02 22): AAS 98 (2006), 282–286.
- (342) Plg. *Propositio* 34.
- (343) Plg. ten pat.
- (344) Homilija (2005 04 24): AAS 97 (2005), 712.
- (345) Plg. *Propositio* 38.
- (346) Benediktas XVI. Homilija XVII Pasaulinės ligonių dienos proga (2009 02 11): *Insegnamenti* V, 1 (2009), 232.
- (347) Plg. *Propositio* 35.
- (348) *Propositio* 11.
- (349) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 25: AAS 98 (2006), 236–237.
- (350) *Propositio* 11.
- (351) Benediktas XVI. Homilija (2009 01 01): *Insegnamenti* V, 1 (2009), 5.
- (352) *Propositio* 54.
- (353) Plg. Benediktas XVI. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Sacramentum caritatis* (2007 02 22), 92: AAS 99 (2007), 176–177.
- (354) Jonas Paulius II. Kreipimasis į UNESCO (1980 06 02), 6: AAS 72 (1980), 738.
- (355) Plg. *Propositio* 41.
- (356) Plg. ten pat.

(357) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Fides et ratio* (1998 09 14), 80: AAS 91 (1999), 67–68.

(358) Plg. *Lineamenta* 23.

(359) Plg. *Propositio* 40.

(360) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dekretas dėl visuomenės komunikavimo priemonių *Inter mirifica*; Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Vatikano II Susirinkimo pavedimu parengta pastoracinė instrukcija *Communio et progressio*, kaip taikyti šio Susirinkimo dekretą dėl visuomenės komunikavimo priemonių *Inter mirifica* (1971 05 23): AAS 63 (1971), 593–656; Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas „Spartii plētra“ (2005 01 24): AAS 97 (2005), 265–274; Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Pastoracinė instrukcija dėl visuomenės komunikavimo priemonių *Aetatis novae*, minint pastoracinės instrukcijos *Communio et progressio* 20-ąsias metines (1992 02 22): AAS 84 (1992), 447–468; Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Bažnyčia ir internetas (2002 02 22): *Ench. Vat.* 21, Nr. 66–95; Popiežiškoji visuomenės komunikavimo priemonių taryba. Interneto etika (2002 02 22): *Ench. Vat.* 21, Nr. 96–127.

(361) Baigiamoji žinia, IV, 11; Benediktas XVI. Žinia 43-iosios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga (2009 01 24): *Insegnamenti V*, 1 (2009), 123–127.

(362) Plg. *Propositio* 44.

(363) Jonas Paulius II. Žinia 36-osios Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga (2002 01 24): *Insegnamenti XXV*, 1 (2002), 94–95.

(364) Plg. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi* (1975 12 08), 20: AAS 68 (1976), 18–19.

(365) Plg. Benediktas XVI. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Sacramentum caritatis* (2007 02 22), 78: AAS 99 (2007), 165.

(366) Plg. *Propositio* 48.

(367) Popiežiškoji Biblijos komisija. Biblijos aiškinimas Bažnyčioje (1993 04 15), IV, B: *Ench. Vat.* 13, Nr. 3112.

(368) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dekretas dėl Bažnyčios misijinės veiklos *Ad gentes*, 22; Popiežiškoji Biblijos komisija. Biblijos aiškinimas Bažnyčioje (1993 04 15), IV, B: *Ench. Vat.* 13, Nr. 3111–3117.

(369) Jonas Paulius II. Kreipimasis į Kenijos vyskupus (1980 05 07), 6: AAS 72 (1980), 497.

(370) Plg. *Instrumentum laboris* 56.

(371) Popiežiškoji Biblijos komisija. Biblijos aiškinimas Bažnyčioje (1993 04 15), IV, B: *Ench. Vat.* 13, Nr. 3113.

(372) Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie Dievo apreiškimą *Dei Verbum*, 22.

(373) Plg. *Propositio* 42.

(374) Plg. *Propositio* 43.

(375) Benediktas XVI. Homilija pradedant Vyskupų sinodo pirmą bendrąjį susirinkimą (2008 10 06): AAS 100 (2008), 760.

(376) Iš gausių įvairaus pobūdžio pareiškimų pirmiausia minėtini: Jonas Paulius II. Enciklika *Dominum et vivificantem* (1986 05 18): AAS 78 (1986), 809–900; Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptoris missio* (1990 12 07): AAS 83 (1991), 249–340; Jonas Paulius II. Kalbos ir homilijos Asyžiuje Pasaulinio maldos už taiką susitikimo proga (1986 10 27): *Insegnamenti IX*, 2 (1986), 1249–1273; Maldos už taiką pasaulyje susitikimas (2002 01 24): *Insegnamenti XXV*, 1 (2002), 97–108; Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija dėl Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios vienatimumo ir jų išganojo veikimo visuotinumui *Dominus Iesus* (2000 08 06): AAS 92 (2000), 742–765.

(377) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracija *Nostra aetate*, 3.

(378) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į šalių, kurių didžiumą gyventojų sudaro musulmonai, pasiuntinius, akredituotus prie Šventojo Sosto (2006 09 25): AAS 98 (2006), 704–706.

(379) Plg. *Propositio* 53.

(380) Plg. *Propositio* 50.

(381) *Propositio* 50.

(382) Jonas Paulius II. Kalba per susitikimą su musulmonų jaunuoliais Kasablankoje, Maroke (1985 08 19), 5: AAS 78 (1986), 99.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė komisija

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 770 egz.

ISSN 1392-6098

© 2011, „Bažnyčios žinios“